

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

2014

Kirsi Rönqvist

TAVOITTEENA ASIAKASLÄHTÖINEN KIRJASTOKOKOELMA

– Nummen kirjaston kokoelman tarkastelu
tilastotietojen, teemahaastattelun ja
asiakaskyselyn avulla

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kirsi Rönqvist

TAVOITTEENA ASIAKASLÄHTÖINEN KIRJASTOKOKOELMA – NUMMEN KIRJASTON KOKOELMAN TARKASTELU TILASTOTIETOJEN, TEEMAHAASTATELUN JA ASIAKASKYSELYN AVULLA

Kirjaston kokoelma on käyttäjiä varten. Asiakaslähtöinen aineistokokoelma onkin yksi kokoelmatyön tärkeimmistä tavoitteista. Kokoelman kehittämisessä on oleellista arvioida olemassa olevaa kokoelmaa erilaisin menetelmin. Tärkeää on myös tutkia kokoelman käyttäjien kokoelmatarpeita ja -toiveita ja muodostaa kuva kirjaston asiakaskunnasta.

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Nummen kirjasto, joka on yksi Turun kaupunginkirjaston lähikirjastoista. Työssä tarkastellaan Nummen kirjaston aineistokokoelmaa ja sen asiakaskuntaa. Tavoitteena on kartoittaa kokoelman mahdollisia vahvuuksia ja heikkouksia ja selvittää kuinka hyvin kokoelma vastaa käyttäjien tarpeita ja toiveita.

Nummen kirjaston kokoelmaa ja asiakaskuntaa tutkitaan kirjastojärjestelmästä saatujen tilastotietojen, Vaski-kirjastojen Käyttäjät ja kokoelmat -projektin tulosten, ja kirjaston vaikutusalueen väestötilastojen avulla. Tilastojen tarkastelun lisäksi tutkimusmetodeina ovat kirjastonhoitajan teemahaastattelu ja kirjallinen asiakaskysely. Teemahaastattelun kautta esitellään Nummen kirjaston kokoelmatyötä. Asiakaskyselyllä puolestaan kerätään tietoa Nummen kirjaston asiakkaiden kokoelmatarpeista ja -toiveista.

Opinnäytetyö antoi käyttökelpoisen yleiskuvan Nummen kirjaston kokoelmasta. Kirjaston aineistokokoelma on uusiutuva, laaja ja käytetty. Kokoelma painottuu vahvasti aikuisten tietokirjoihin, mutta myös muut aineistolajit ja aihealueet ovat hyvin edustettuina. Asiakaskyselyn mukaan kokoelma vastaa melko hyvin käyttäjien tarpeisiin ja toiveisiin, mutta esimerkiksi käänöskirjallisuutta toivottiin kokoelmaan lisää. Kirjaston lähialueella asuu paljon nuoria aikuisia ja keskimääräistä enemmän vieraskielistä väestöä. Väestö käyttää suhteellisen aktiivisesti kirjastoa, mutta aktiivisuus suuntautuu usein muihin kuin Nummen kirjastoon.

Tulevaisuudessa Nummen kirjaston kannattaa kokoelmatyössä kiinnittää erityistä huomiota kokoelman painotuksiin, uusien aineistoformaattien ja lastenkirjallisuuden lisäämiseen, tietokirjallisuuden aihealueiden kysynnän ja tarjonnan parempaan kohtaamiseen, sekä vieraskielisen kirjallisuuden tarjonnan parantamiseen. Kirjaston kannattaa jatkaa asiakaskyselyjen tekoa ja alueen väestön tarkastelua kehittääkseen kokoelmaansa entistä asiakaslähtöisemmäksi.

ASIASANAT:

Yleiset kirjastot, kokoelmatyö, kirjastoaineistot, asiakaslähtöisyys, tilastot, kyselytutkimus.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Library and Information Services

2014 | 49

Instructor: Olli Mäkinen

Kirsi Rönqvist

PURSUING A PATRON-ORIENTED LIBRARY COLLECTION - ANALYZING NUMMI LIBRARY COLLECTION

Library collection is for its users. Therefore a patron-oriented library collection is one of the most important aims of the collection work. When developing a collection, it is essential to evaluate the existing library collection with different methods. It is also important to study the needs and wishes of the users of the collection and to gather information about the library's clientele.

This Bachelor's thesis was commissioned by the Nummi branch library, which is a part of Turku city library. The thesis examines the library collection and clientele of Nummi Library. The aim of the study is to map the weaknesses and strengths of the collection and to study how well the collection meets the wishes and needs of its users.

The collection and clientele of Nummi Library were examined with the help of library statistics and with the demographic statistics of the residential area of Nummi Library. Other research methods included a focused interview with a librarian working at Nummi Library and a questionnaire to the clientele. The goal of the focused interview was to present the collection work done in Nummi Library, whereas the aim of the written questionnaire was to collect information about the wishes and needs that the patrons of Nummi Library had.

The thesis presents a usable overview of the collection of Nummi Library. The library collection is current, extensive and much used. The collection centers on adult non-fiction, but other materials and subjects are also well represented. According to the responses to the questionnaire, the collection meets the wishes and needs of its users fairly well, although some wishes for improvement were made. A lot of college students live near Nummi Library and also the number of immigrants is above average. The population of the area is relatively active in using a library, but they often use other libraries than Nummi Library.

Nummi Library should pay special attention to the emphases of the collection. The library should also invest in increasing the volume of new formats and children's literature. Attention should be given to improving the supply and demand of both the library's non-fiction collection and the foreign language collection. Nummi Library should also continue to make customer questionnaires and study the population of the area so they can develop their collection to be more patron-oriented.

KEYWORDS:

Public libraries, collection work, library materials, client orientation, statistics, questionnaire.

SISÄLTÖ

1 LÄHTÖVIIVALLA	6
2 HYVÄN KOKOELMAN JÄLJILLÄ	8
2.1 Kokoelmatyön peruskäsitteet	8
2.2 Valinnalla on väliä: hankinnat ja poistot	10
2.3 Käyttäjien kokoelma	13
2.4 Kokoelman arviointi	15
3 NUMMEN KIRJASTON KOKOELMA	17
3.1 Lähikirjasto lähellä keskustaa	17
3.2 Kokoelmatyö Nummen kirjastossa	18
3.3 Lukuja ja pylväitä: Nummen kirjaston kokoelmatilastot	20
4 NUMMEN KIRJASTON ASIAKASKUNTA	27
4.1 Kuka, mitä ja missä	27
4.2 Asiakkaat kokoelman käyttäjinä	30
4.3 Asiakaskysely: toiveita, kiitosta ja kritiikkiä	34
5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA KEHITTÄMISKOHTEITA	38
5.1 Hyvät lähtökohdat	38
5.2 Parantamisen varaa	40
5.3 Kehittyvä kokoelma	44
6 LOPUKSI	46
LÄHTEET	48

LIITTEET

- Liite 1. Nummen kirjaston kokoelma vuonna 2013.
- Liite 2. Kirjastonhoitajan teemahaastattelun runko.
- Liite 3. Nummen kirjaston asiakaskyselylomake.
- Liite 4. Nummen kirjaston asiakaskyselyn tulokset.

KUVIOT

- Kuvio 1. Nummen kirjaston kolmen suurimman aineistolajin suuruus, lainaus, hankinnat ja poistot koko kokoelmasta vuonna 2013. 23
- Kuvio 2. Aikuisten- ja lastenkirjallisuuden sekä kauno- ja tietokirjallisuuden suuruus, lainaus ja hankinnat Nummen kirjaston kirjakokoelmasta vuonna 2013. 24
- Kuvio 3. Aikuisten kauno- ja tietokirjallisuuden sekä lasten kauno- ja tietokirjallisuuden suuruus, lainaus ja hankinta Nummen kirjaston kirjakokoelmasta vuonna 2013. 25

TAULUKOT

- Taulukko 1. Nummen kirjaston kokoelman aineistolajien suuruus, lainaus, hankinnat ja poistot vuonna 2013. Taulukossa ei ole mukana tutkimuksesta pois rajattuja aineistoja. 50
- Taulukko 2. Nummen kirjaston kirjakokoelman aihealueiden suuruus, lainaus ja hankinnat vuonna 2013. 50

1 LÄHTÖVIIVALLA

Kirjaston sydän on kokoelma: ilman sitä ei voi olla kirjastoa. Kuinka hyvin tuo sydän sykkii, riippuu kirjastossa tehtävästä kokoelmatyöstä, kokoelman laadusta ja varsinkin sen asiakaslähtöisyydestä. Kirjastokokoelmien arviointi ja kehittäminen ovat tärkeä osa menestyvän kirjaston toimintaa. Kokoelmien käytön tarkastelu antaa myös mielenkiintoisen kuvan suomalaisista kirjastokäyttäjistä. Tämän tutkimuksen aiheena ovat Turun kaupunginkirjastoon kuuluvan Nummen lähikirjaston aineistokokoelma ja asiakaskunta. Tavoitteena on selvittää, vastaako kirjaston nykyinen kokoelma sen asiakkaiden tarpeita ja toiveita. Päämääränä on kartoittaa aineistokokoelman mahdollisia vahvuuksia ja heikkouksia, minkä avulla kokoelmaa voidaan kehittää tulevaisuudessa entistä asiakaslähtöisemmäksi.

Kirjastokokoelma voidaan määritellä monella tavalla mutta laajasti ajateltuna se on kokoelma jonkinlaista aineistoa, jonka kirjasto omistaa tai jota se välittää. Yleisten kirjastojen kokoelmiksi käsitetään usein kaikki se aineisto, joka on asiakkaiden saatavilla, oli kyse sitten painetusta tai digitaalisesta aineistosta. Myös elektroniset aineistot kuuluvat kirjastojen kokoelmiin. Tässä tutkimuksessa otetaan kuitenkin huomioon vain Nummen kirjastosta lainattavissa olevat fyysiset kokoelmat vertailun ja tarkastelun helpottamiseksi. Tutkimuksen ulkopuolelle rajataan myös aineisto, josta ei saada tarpeeksi tilastotietoja, kuten aikakauslehdet. Aineistokokoelmaa tarkastellaan pääasiassa eri aineistolajien tasolla, mutta aineiston kysyntää ja tarjontaa pohditaan myös osittain aihealueittain.

Nummen kirjastolle toimeksiantona tehtävässä tutkimuksessa tarkastellaan aineistokokoelmia kirjastojärjestelmästä saatujen tilastojen avulla. Vuoden 2013 kokoelmatilastojen lisäksi käytetään Vaski-kirjastojen Käyttäjät ja kokoelmat -projektin tuottamaa materiaalia Nummen kirjaston aineiston kysynnästä ja tarjonnasta. Asiakaskunnan määrittelyssä käytetään saman projektin kokoamia tietoja Nummen kirjaston vaikutuspiirissä olevasta väestöstä sekä Turun kaupungin tilastotietoja. Tilastojen tarkastelun lisäksi tutkimusmetodeina ovat kirjallinen asiakaskysely ja kirjastonhoitajan teemahaastattelu. Asiakaskyselyllä pyri-

tään keräämään Nummen kirjaston asiakkaiden mielipiteitä siitä, minkälaista aineistoa he toivovat hankittavan kirjaston kokoelmiin. Teemahaastattelu puolestaan toimii taustana Nummen kirjaston kokoelmatyön esittelylle.

Työn teoreettisena viitekehyksenä on kokoelmatyön teoria, jonka perusteita esitellään toisessa luvussa. Tässä tutkimuksessa on mahdollista paneutua kokoelmatyön teoriaan laajasti, joten huomio on suunnattu aiheen määrittelyyn ja Nummen kirjaston kokoelmatyön kannalta oleellisiin alueisiin kuten aineiston valintaan ja poistoihin. Luvussa käsitellään myös kirjastokokoelmien asiakaslähtöisyyttä ja kokoelmien arviointia. Päälähteinä käytetään Raine Wilénin teosta Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet (2007) ja Peggy Johnsonin kirjaa Fundamentals of Collection Development and Management (2009). Näiden lisäksi käytetään tarpeen mukaan muita kokoelmatyön lähteitä.

Tutkimus jatkuu Nummen kirjaston kokoelmatyötä ja aineistokokoelmia tarkastelemalla. Kokoelmia tutkitaan niiden koon, hankintojen, lainauksen ja poistojen kautta ja niitä verrataan kansainvälisiin ja kansallisiin yleisten kirjastojen laatusuositukseen, standardeihin ja mittareihin. Tämän jälkeen siirrytään käsittelemään Nummen kirjaston asiakaskuntaa ja asiakaskyselyn tuloksia. Viidennessä luvussa esitellään tutkimustulokset ja työn johtopäätökset sekä annetaan ehdotuksia kokoelman kehittämiseksi. Tarkoituksena on pyrkiä vastaamaan kysymykseen, onko Nummen kirjaston aineistokokoelma hyvä kokoelma. Tutkimus päättyy yhteenvetoon, jossa arvioidaan työn saavutukset ja tutkimuksen onnistuminen.

2 HYVÄN KOKOELMAN JÄLJILLÄ

Minkälainen on hyvä kirjastokokoelma? Hyvyys on määreenä pitkälti subjektiivista mutta usein se on jotain positiivista, jotain yleisesti hyväksyttyä, jota kannattaa tavoitella. Ei ole siis olemassa mitään objektiivista mittaria, jolla voi mitata kirjaston hyvyyttä, vaikka erilaisia standardeja onkin kehitetty erityyppisille kirjastoille (Poll & Boekhorst 2007, 22). Raine Wilén kirjoittaa, että hyvät kirjastokokoelmat eivät synny itsestään tai sattumalta. Ne syntyvät järjestelmällisellä työllä, jonka tukena on teoriaa, menetelmiä ja näiden käytäntöön soveltamista. (Wilén 2007, 17.) Kirjastojen kokoelmien laatua mittaavien mittarien lisäksi kokoelmatyön teoria ja menetelmät antavat kuvan kokoelmista, joita kohti kirjastojen kannattaisi omassa kokoelmatyössään pyrkiä.

2.1 Kokoelmatyön peruskäsitteet

S. R. Ranganathanin vuonna 1931 julkaisemat viisi kirjastotieteen lakia sopivat yhä kirjastotyön lähtökohdaksi. Lakien katsotaan olevan myös hyvän kirjastokokoelman perusta. Ranganathanin lait ovat: kirjat ovat käyttöä varten, jokaiselle lukijalle kirjansa, jokaiselle kirjalle lukijansa, säästä lukijan aikaa, ja kirjasto on kasvava organismi (Ranganathan 1952). Lait ovat hyvin asiakaslähtöisiä, mikä ei ole aina ollut kirjastokokoelmissa itsestään selvää. Wilén kirjoittaa, että kokoelmat ovat kaikkina aikoina olleet tärkeitä kirjastoille, mutta niiden merkitys ja luonne ovat muuttuneet suuresti historian kuluessa. Nykypäivänä kirjaston kokoelma pitää sisällään ainakin neljä tasoa: paikallisesti kirjaston itse omistamat fyysiset julkaisut, muiden kirjastojen omistamat ja kaukopalvelun avulla tavoitettavat fyysiset julkaisut, kirjaston hankkimat elektroniset julkaisut, sekä vapaasti saatavilla olevat elektroniset julkaisut. (Wilén 2007, 37.) Tässä tutkimuksessa otetaan huomioon vain ensimmäinen taso, eli Nummen kirjaston omistamat fyysiset julkaisut.

Kokoelmatyö voidaan käsittää suppeasti tai laajasti. Hanna Kotilan ylemmän AMK-opinnäytetyön mukaan suppeaan kokoelmatyöhön katsotaan yleensä kuuluvan aineiston valinta, hankinta, arviointi, karsinta ja varastointi (Kotila 2013, 19). Peggy Johnson puolestaan esittää, että jos kokoelmatyötä ajatellaan laajemmin kokoelmien kehittämisenä ja hallintana, siihen voidaan katsoa kuuluvan myös kokoelmapolitiikan laatiminen ja ylläpito, kokoelmien käytön ja käyttäjien tarpeiden seuraaminen, kokoelmiin liittyvä budjetointi sekä kokoelmien markkinointi ja esiintuominen (Johnson 2009, 1–2). Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteista kirjoittanut Wilén jakaa myös kokoelmatyön kahteen osaan. Hänen mukaansa kokoelmatyö on työtä, jota kokoelmien parissa työskentelevät ihmiset tekevät päivittäin, esimerkiksi kokoelman kunnossapitoa, järjestelyä, poistojen tekemistä jne. Toisaalta kokoelmatyö voidaan ymmärtää myös yleiseksi pohdinnaksi kokoelmien luonteesta, jota tarkastellaan sekä kirjaston sisäisten että ulkoisten toimijoiden näkökulmasta. (Wilén 2007, 18.) Ulkoiset toimijat voivat olla mm. asiakkaita, median edustajia tai tutkijoita.

Kokoelmien kehittäminen on olennainen osa kokoelmatyötä, ja se voidaan jopa käsittää samaksi asiaksi kuin kokoelmatyö. Esimerkiksi Wilén kirjoittaa, että lähes mikä tahansa kokoelmia sivuava toiminta voidaan määritellä kokoelmien kehittämiseksi (Wilén 2007, 10). Suppeammin määriteltynä sen voidaan puolestaan ajatella tarkoittavan niitä toimintoja, joiden avulla selvitetään, miten hyvin kokoelma vastaa käyttäjäyhteisön tai kehysorganisaation tarpeita tai mielenkiinnon kohteita. Kokoelmien kehittäminen sisältää sekä hallinnollisen tason että operationaalisen tason toimintoja. Edelliseen kuuluvat kokoelmapolitiikan ja hankintapolitiikan laatiminen, jälkimmäiseen puolestaan valinta, hankinta, karsinta ja evaluointi. (Wilén 2011, 2.) Wilénin mukaan kokoelmia ja niiden käyttöä pitää tarkkailla ja kehittää alituisesti, koska kirjastoissa on vieläkin paljon aineistoa, jota ei käytetä ja toisaalta samanaikaisesti myös asiakkaita, jotka epätoivoisesti yrittävät saada käyttöönsä haluamaansa aineistoa. Tämä epäsuhta luo jatkuvia kehityspaineita kirjastoille. Kokoelmien kehittäminen onkin kirjastotyön olennainen perustehtävä, jonka tarkoitus on saattaa kirjaston kokoelmat sellaisiksi, että ne tyydyttävät vaativankin asiakkaan tarpeet. Kokoelmia voidaan kehittää joko teoreettisen tutkimustiedon ja tutkimusmenetelmien avulla, intuition

ja arkikokemuksen avulla tai jo aikaisemmin käytännössä toimivaksi havaitun tiedon avulla. (Wilén 2007, 10–11, 16–17.) Tämä tutkimus on myös osa kokoelmatyötä ja kokoelman kehittämistä, sillä tarkoituksena on tutkia Nummen kirjaston aineistokokoelmien käyttöä ja asiakkaiden kokoelmatarpeita.

Kirjaston kokoelmatyötä ja kokoelmien kehittämistä ohjaavat säännöt ja periaatteet on hyvä kirjata ylös kokoelmapolitiikkaan.¹ Johnsonin määritelmän mukaan kokoelmapolitiikka on virallinen kirjallinen dokumentti, joka pitää sisällään kirjaston aineistohankintoja, karsintaa ja lahjoituksia koskevat periaatteet. Siinä voidaan myös ilmaista kirjaston tavoitteita ja muita huomionarvoisia asioita. (Johnson 2009, 371.) Holly Hibner ja Mary Kelly kirjoittavat, että hyvä kokoelmapolitiikka on laadukkaan kokoelman perusta. Kokoelmapolitiikka kertoo, miten kirjaston toimintasuunnitelmaa toteutetaan kokoelman tasolla. (Hibner & Kelly 2010, 2, 80.) Clayton ja Gorman huomauttavat lisäksi, että hyvä kokoelmapolitiikka on joustava (Clayton & Gorman 2001, 19). Se ei ole muuttumaton, pyhä dokumentti, vaan sitä pitää päivittää säännöllisin väliajoin.

Kokoelmapolitiikan laatimisen lisäksi kokoelmatyöhön kuuluu monia osa-alueita, kuten uusien niteiden luettelointi ja käsittely, kokoelmiin liittyvä etiikka ja sensuuri, kokoelmien digitointi ja arkistointi, lahjoitusten ja valitusten käsittely, kokoelman arviointi ja kunnossapito, elektronisten aineistojen hallinta sekä kokoelman esillepano ja esittely. Keskeisimmät kokoelmatyön vaiheet ovat aineiston hankinta ja karsinta, joita tarkastellaan lähemmin seuraavaksi.

2.2 Valinnalla on väliä: hankinnat ja poistot

Kirjastokokoelma koostuu aineistoista, jotka jonkun on jollakin tapaa ensin valittava kokoelmaan kuuluvaksi. Raine Wilénin mukaan valinta on kokoelmien kehittämisen ydin ja sen päätoiminto. Sitä on vaikea kuvailla, sillä se on yhtä paljon tiedettä kuin taidetta. (Wilén 2007, 65.) Johnson puolestaan kirjoittaa,

---

¹ Hanna Kotila huomauttaa, että englanninkielisessä kirjallisuudessa puhutaan kokoelmien kehittämispolitiikoista (*collection development policy*) ja hallintapolitiikoista (*collection management policy*). Hän käyttää omassa työssään vain yhtä termiä ”kokoelmapolitiikka”, koska sitä käytetään Suomessa yleisesti. (Kotila 2013, 38.) Seuraan hänen esimerkkiään.

että valinta muodostuu tiedon, kokemuksen ja intuition yhdistelmästä. Apuvälineitä valinnan tekemisessä ovat mm. bibliografiat, erilaiset suosituslistat, arvostelut, kustantajan markkinointimateriaali, näytekappaleet, kirjamesut ja kirja-kaupat sekä kirjastotilastot. (Johnson 2009, 108–11.) Wilén mainitsee, että valintatyön subjektiivisuudesta johtuen ei ole olemassa mitään yleispätevää mallia valintojen tekemiselle. Lisäksi jokaisessa kirjastossa valintaan ja yleensäkin kokoelmatyöhön vaikuttavat erilaiset ulkoiset tekijät, kuten kehysorganisaatio, työyhteisö ja kirjastojen välinen yhteistyö. (Wilén 2007, 69, 76–77.) Monet, kuten Peggy Johnson sekä Peter Clayton ja G. E. Gorman, ovat kuitenkin kuvailleet valintaprosessia ja suositelleet erilaisia valintatapoja.

Johnson kirjoittaa, että kaikki valintapäätökset lähtevät liikkeelle kirjaston käyttäjäkunnan ja sen pitkäaikaisten tehtävien, päämäärien ja prioriteettien huomiointamisella (Johnson 2009, 108). Clayton ja Gorman puolestaan esittävät, että ideaalisesti valinnan pitäisi perustua kirjaston kokoelmapolitiikkaan, tietoon kirjastosta ja sen kokoelmasta, resursseista ja asiakkaista. Lisäksi valitsijalla on hyvä olla tietoa valittavasta aihealueesta. (Clayton & Gorman 2001, 76.) Johnson jakaa valintaprosessin neljään vaiheeseen, joista ensimmäinen on relevantin tiedon tunnistaminen. Tätä seuraa tiedon arviointi, eli tarkastellaan onko aineisto valinnan arvoinen ja onko se sopiva kokoelmaan. Kolmas vaihe on ostopäätöksen tekeminen ja neljäs tilaaminen. (Johnson 2009, 109.) Valintaprosessiin sisältyy näin muitakin vaiheita kuin vain sopivan aineiston valitseminen. Johnson erottaakin valinnan (*selection*) hankinnasta (*acquisition*), johon kuuluu valintapäätöksen jälkeen tehtävä aineiston tilaaminen ja vastaanottaminen (Johnson 2009, 119, 367). Moninainen ja monisyinen valintaprosessi on tärkeä osa kokoelman muodostusta. Yhtä huomattava osa on myös aineiston karsimisella.

Valintaa ei tehdä pelkästään uusia aineistoja valittaessa, vaan myös kirjastoaineistoja karsiessa. Jo pelkästään tilan loppumisen vuoksi kaikkea aineistoa ei voida säilyttää, joten kirjaston henkilökunnan on päätettävä mitä poistetaan kokoelmasta. Tilanpuute ei ole kokoelman karsimisen ainoa syy. Wilénin mukaan karsinta auttaa käyttäjiä pääsemään paremmin käsiksi tarvitsemaansa aineis-

toon. Kokoelmaa on helpompi käyttää, kun se sisältää ainoastaan ajantasaisia, relevantteja ja käyttäjien tietyllä hetkellä tarvitsemia teoksia. Näin se myös parantaa kokoelman käyttöastetta ja antaa siihen käytetylle rahalle paremmin vastinetta. (Wilén 2011, 2–3.) Terhi Huttunen mainitsee lisäksi, että poistaminen luo tilaa uusille aineistoille, kirjaston yleisilme kohenee ja henkilökunnan käsitys kokoelmasta paranee poistoja tehdessä (Huttunen 2010, 110). Kokoelman karsiminen ei näin ollen ole pelkästään vanhan poistamista vaan myös uuden esille tuomista.

Wilén määrittelee karsinnan prosessiksi, jossa valitaan teoksia tai teosryhmiä, jotka joko poistetaan kokonaan tai siirretään varastoon (Wilén 2011, 2). Yleisissä kirjastoissa suurin osa karsittavasta aineistosta poistetaan kokonaan. Kirjastoalan kansainvälisen järjestön IFLA:n suositusten mukaan kirjaston tulisi varastoida pelkästään aineistoa, jolla on nykyistä tai tulevaa käyttöä, ja jota ei voi korvata toisella samanlaisella tai muulla formaatilla (Gubbin & Koontz 2010, 74). Kokonaan poistettavat aineistot voidaan lahjoittaa, myydä tai hävittää. Karsintaan liitetään helposti negatiivisia mielikuvia ja sen tekemistä on kirjastoissa vältelty monista syistä, esimerkiksi siksi, että se vaatii henkilökohtaista arviota (Wilén 2011, 3). Poistamiseen ja varastoimiseen liittyvät monenlaiset kriteerit vaihtelevat kirjastosta toiseen (Kotila 2013, 32) ja kyseessä olevan teoksen mukaan (Huttunen 2011, 32). Tästä ja karsinnan subjektiivisuudesta huolimatta poistojen tekemistä ohjaa joukko peruskriteerejä ja -periaatteita, jotka yleensä otetaan huomioon karsintatyössä.

Poistojen kriteereinä voidaan Wilénin mukaan käyttää teoksen ikää, käyttöä, kieltä, kuntoa, harvinaisuutta, historiallista merkitystä, sisältöä ja sen merkitystä käyttäjille (Wilén 2011, 2). Huttunen kirjoittaa, että aineiston kierron (kuinka paljon sitä on lainattu), vanhentuneisuuden ja kunnan lisäksi poistamisesta päätettäessä otetaan huomioon onko sitä saatavilla muissa alueen kirjastoissa tai kirjakaupoissa ja onko sitä mahdollista tai kannattavaa korjata (Huttunen 2011, 31–32). Hibner ja Kelly puolestaan esittävät, että aineisto pitää poistaa kokoelmasta, kun se ei enää täytä käyttäjien tarpeita tai kun se ei enää sovi kirjaston tehtäväkuvaan (Hibner & Kelly 2010, 15). Claytonin ja Gormanin mukaan klas-

sinen sääntö on, että karsintaperusteiden pitäisi olla pohjimmiltaan samat kuin uuden aineiston valintaperusteet (Clayton & Gorman 2001, 198). Karsintaa voidaan ajatella aineiston valinnan ja hankinnan käänteisenä prosessina. Se ei ole nopea prosessi eikä sitä suoriteta irrallaan muusta kokoelmatyöstä (Evans & Saponaro 2005, 304). Ihannetapauksessa kirjasto karsii materiaaleja samassa tahdissa kuin se tekee hankintoja (Johnson 2009, 154). Wilén kirjoittaa, että sekä karsinta että valinta on helppoa niin kauan, kun tiedetään tarkasti, mitä käyttäjät haluavat (Wilén 2011, 2). Kirjastokokoelmien hankinnassa ja karsinnassa, kuten kokoelmatyössä yleensä, kiinnitetäänkin nykyisin yhä enemmän huomiota kokoelmien käyttäjiin.

2.3 Käyttäjien kokoelma

Asiakkaiden tarpeet ja kokemukset ovat nykypäivänä keskeisiä julkisten palvelujen kehittämisessä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 13). Myös kirjastokokoelmien kehittämisessä asiakaslähtöisyys on tärkeää. Wilénin mukaan kokoelmatutkimuksen kaksi perusnäkökulmaa ovat tiedonsosiologinen näkökulma ja käyttö- ja käyttäjänäkökulma. Ensimmäisessä näkökulmassa kokoelmaa ajatellaan yhtäältä itseriittoisena kokonaisuutena ja toisessa kokoelmaa tarkastellaan suhteessa käyttäjien tarvitsemiin aineistoihin. Käytännössä jälkimmäisessä tutkitaan asiakkaiden tarpeita, kysyntää ja kokoelman käyttöä. (Wilén 2007, 22, 24.) Tämä tutkimus on sidottu vahvasti käyttö- ja käyttäjänäkökulmaan. Tutkimuksen lähtökohtana on ajatus siitä, että kirjaston kokoelmat ovat käyttäjiä varten ja että hyvän kokoelman tärkein perusmääre on se, kuinka hyvin kokoelma pystyy täyttämään käyttäjiensä tarpeet.

Suomalaisten yleisten kirjastojen kokoelmien kulmakivenä voidaan pitää kirjastolain toista pykälää, jonka mukaan ”yleisten kirjastojen kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen” (Kirjastolaki 4.12.1998/904). Yleisten kirjastojen yhdeksi tärkeäksi ominaisu-

deksi ajatellaankin tasa-arvon edistämisen: kirjaston tehtävänä on tarjota kaikille tasapuolisesti heidän tarvitsemaansa tietoa. Päivi Almgren ja Päivi Jokitalo kuitenkin huomauttavat, että pyrkimys tasalaatuiseseen, tasapuoliseen ja samansisältöiseen kirjastopalveluun koko maassa ei takaa tasa-arvoa kaikille tämän päivän kansalaisille. Asiakkaan kannalta tyydyttävimpään lopputulokseen päästään, kun tiedetään ketkä käyttävät kirjastoa ja mitä he kirjastolta toivovat ja tarvitsevat. (Almgren & Jokitalo 2011, 7.) Hanna Kotilan mukaan sama kokoelma ei olekaan välttämättä hyvä kokoelma kaikille, vaan aina pitää ottaa huomioon kyseisen kirjaston asiakkaat (Kotila 2013, 15). Kirjaston palvelujen ja kokoelmien kehittämisen taustalla pitää olla ymmärrys kirjaston ympärillä olevan yhteisön tarpeista ja toiveista (Evans & Saponaro 2005, 20). Näiden tarpeiden ja toiveiden selvittäminen ei kuitenkaan ole helppoa.

Kirjaston on ajateltava käyttäjiensä lisäksi myös ei-käyttäjiä. Almgren ja Jokitalo muistuttavat, että Suomessa yleinen kirjasto mielletään kaikkien kuntalaisten, eikä vain kirjastokortin omistavien palveluksi. Kirjasto on vähintään teoriassa kenen tahansa saavutettavissa ja jokainen on kirjaston potentiaalinen käyttäjä. (Almgren & Jokitalo 2011, 11.) Ei-käyttäjien tarpeiden selvittäminen on haasteellista, mutta myös nykyisten käyttäjien kokoelmatarpeet voivat olla kirjastolle epäselviä. Clayton ja Gorman kirjoittavat, että myös käyttäjät itse voivat olla epätietoisia tarpeistaan tai he eivät tiedä mitä kirjastossa on tarjolla. Kirjastoissa onkin pitkään väitelty siitä, pitäisikö asiakkaille tarjota sitä, mitä he haluavat, vai sitä mitä kirjastoammattilaiset katsovat heidän tarvitsevan (Clayton & Gorman 2001, 4, 74). Molemmissa näkökannoissa on hyviä ja huonoja puolia, mutta nykypäivänä kirjastot kallistuvat asiakkaiden halujen täyttämiseen ja ainakin osittain ovat luopuneet holhoavaksi käsitetystä ”kirjastoammattilainen tietää parhaiten” -asenteesta. Asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden selvittämiseksi on useita keinoja. Kirjastot voivat järjestää asiakasraateja tai fokusryhmiä, tehdä asiakaskyselyjä, havainnoida asiakkaiden käyttäytymistä kirjastossa tai kerätä erilaista tietoa asiakkaista ja laajemmin kirjaston vaikutuspiirissä asuvista kuntalaisista. Tämä tieto auttaa myös kokoelman arvioimisessa.

2.4 Kokoelman arviointi

Kokoelman arvioinnilla pyritään varmistumaan siitä, että kirjastokokoelma täyttää sille asetetut tavoitteet ja palvelee käyttäjiä (Wilén 2007, 102). Clayton ja Gorman kirjoittavat, että kokoelman arviointi auttaa kokoelmapolitiikan laatimisessa, ja arvioinnilla mm. etsitään kokoelman vahvuuksia ja heikkouksia sekä arvioidaan karsintatarvetta. Kokoelman arvioinnin pitäisi johtaa kokoelman laajuuden ja syvyyden parempaan ymmärtämiseen, ja sen pitäisi toimia ohjenuorana kokoelman kehittämisessä. (Clayton & Gorman 2001, 161–162.) Johnsonin mukaan kokoelman arviointi käsittää kokoelman sekä sen käytön ja vaikutuksen tutkimista. Arvioinnilla saadaan tietoa mm. aineiston kunnosta ja käytöstä, aineiston aihealueiden kattavuudesta sekä kokoelman vaikutuksesta käyttäjiin. (Johnson 2009, 225.) Arvioinnin tuloksia verrataan usein kansainvälisiin ja kansallisiin kirjastojen laatusuosituksiin, standardeihin ja mittareihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on laatinut yleisten kirjastojen laatusuosituksen, jota kirjastot voivat käyttää apuvälineenä toimintansa ja palvelujensa arvioinnissa. Siinä kirjataan, että julkishallinnon lähtökohtana on kansalaisten oikeus niin laadukkaaseen palveluun kuin hyväksytyllä kustannustasolla on mahdollista. Lisäksi palvelujen laadun kehittämiseen velvoittavat hallitusohjelma, kirjastolainsäädäntö ja kansalliset kirjastopoliittiset linjaukset. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 5) Mutta mitä on laatu, johon kirjastojen pitäisi pyrkiä? Laatusuosituksen mukaan kirjaston toiminnan ja palvelujen laadulla voidaan tarkoittaa virheettömyyttä, erinomaisuutta, tasalaatuista ja tasapuolista tai toiminnan kehittymistä. Arkielämässä hyvä laatu on, että palvelu vastaa asiakkaiden tarpeita. Näin laatu on aina sidoksissa asiakkaiden tarpeiden tyydyttämiseen. Laadun määrittelevät palvelujen järjestäjät, keskeiset asiakkaat ja sidosryhmät yhdessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 59.) Kirjastojen laatua määrittelee mm. IF-LA, joka on julkaissut kirjastojen arviointiin soveltuvia mittareita ja suosituksia.

Kokoelmien arvioinnin pitäisi aina johtaa konkreettisiin tuloksiin (Wilén 2007, 104). Arvioinnilla ei ole merkitystä, jos sen tulokset unohdetaan tai jätetään huomiotta. Wilén kirjoittaa, että kokoelman arviointimenetelmät voidaan jakaa

kokoelmakeskeisiin ja käyttö- ja käyttäjäkeskeisiin menetelmiin. Ensimmäisessä menetelmässä huomio kiinnitetään kokoelman kokoon, syvyyteen, laajuuteen ja merkityksellisyyteen kun taas jälkimmäisessä tarkastellaan kokoelman käyttöä ja käyttäjiä. Kokoelmakeskeisiä menetelmiä ovat kokoelmatilastojen tarkastelu, kokoelman arviointi asiantuntijan vaikutelmien perusteella ja kokoelman arviointi erilaisten bibliografioiden tai luetteloiden avulla. Käyttö- ja käyttäjäkeskeisiä menetelmiä ovat puolestaan viiteanalyysi, jossa kokoelmaa arvioidaan julkaisuista poimittujen viittausten avulla, ja erilaiset käyttö- ja käyttäjätutkimukset. Käyttötutkimuksia ovat mm. aineiston saatavuustutkimukset ja lainauslukujen tarkastelu, ja käyttäjätutkimuksissa tutkitaan käyttäjien mielipiteitä. Arviointimenetelmät voidaan jakaa kvantitatiivisiin ja kvalitatiivisiin menetelmiin. (Wilén 2007, 118–119.) Tämä jako on yleinen kaikessa tieteellisessä tutkimuksessa.

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran mukaan kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa on tärkeää, että havaintoaineisto perustuu numeeriseen mittaamiseen, eli päätelmiä tehdään tilastollisen analyysin pohjalta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 140). Hanna Vilka kirjoittaa, että määrällisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat mittaaminen, tiedon strukturointi ja esittäminen numeroin, tutkimuksen objektiivisuus ja vastaajien suuri lukumäärä (Vilka 2007, 13). Aineistoa kerätään usein kyselylomakkeella, mutta tietoa voi myös hankkia erilaisista rekistereistä, tietokannoista ja muiden kokoamista tilastoista (Vilka 2005, 73, 76). Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana puolestaan on todellisen elämän kuvaaminen ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2012, 161). Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa voi kerätä monella tavalla, mutta usein käytetty menetelmä on haastattelu (Vilka 2005, 100). Hirsjärven ym. mukaan kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus ovat lähestymistapoja, joita on käytännössä vaikea tarkasti erottaa toisistaan. Ne ovat toisiaan täydentäviä menetelmiä ja niitä käytetäänkin usein rinnakkain. (Hirsjärvi ym. 2012, 136–137.) Tässä työssä arvioidaan Nummen kirjaston aineistokokoelmaa kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin, jotka ovat sekä kokoelmakeskeisiä että käyttö- ja käyttäjäkeskeisiä. Käytettyjä menetelmiä ja niiden tuloksia esitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa.

3 NUMMEN KIRJASTON KOKOELMA

Jokaisen kirjaston kokoelma on yksilöllinen ja ainutlaatuinen. Perustamisestaan lähtien kokoelma muotoutuu jatkuvasti ympäröivän yhteiskunnan ja erilaisten ihmisten tietoisten ja tiedostamattomien ratkaisujen vaikutuksesta. Kirjastokoelmaa arvioidessa pitää olla selvillä kirjaston historiasta sekä sen nykyisestä tilanteesta ja käytännöistä. Tässä luvussa kerrotaankin ensin lyhyesti Nummen kirjastosta ja sen kokoelmatyöstä ennen kuin tarkastellaan kirjaston kokoelmia kirjastotilastoista saatujen lukujen perusteella.

3.1 Lähikirjasto lähellä keskustaa

Nummen kirjasto on yksi Turun kaupungin kahdestatoista lähikirjastosta, joista se on yksi suurimpia. Kirjasto sijaitsee Nummen kaupunginosassa, noin kolmen kilometrin säteellä Turun keskustasta. Lähikirjastojen lisäksi Turun kaupungin kirjasto muodostuu kaupungin keskustassa olevasta pääkirjastosta ja kahdesta kirjastoautosta. Kirjastopalveluja on tarjolla myös Kauppakeskus Skanssissa sijaitsevassa yhteis palvelupiste Monitorissa. Turun kaupungin kirjasto on Varsinais-Suomen maakuntakirjasto, ja se on yksi Vaski-kirjastoista. Vaski-kirjastojen muodostamaan Vaskialueeseen kuuluu 17 kunnan- ja kaupunginkirjastoa, joilla on yhteinen kirjastojärjestelmä ja verkkokirjasto.

Nummen kirjaston juuret ulottuvat yli sadan vuoden päähän, vuonna 1885 Nummenpitäjässä toimineeseen lukutupaan. Nykyiseen rakennukseensa kirjasto muutti vuonna 1973. Noin viidensadan neliömetrin tiloista löytyy tilava lastenosasto, nuortennurkkaus, lehtienlukupaikka, paljon aikuisten kauno- ja tietokirjoja, viisi asiakastietokonetta, sekä lainaus- ja palautusautomaatit. Kirjastolla on suhteellisen laajat aukioloajat, vaikka viikonloppuna se onkin suljettuna. Arkipäivinä se on normaalisti auki yhdeksän tuntia päivässä, poikkeuksena perjantai. Kirjasto on myös avoinna koko kesän, tosin supistetuin aukioloajoin.

Suhteellisen isot tilat ja kohtalaiset aukioloajat vaikuttavat osaltaan kävijämäärän suuruuteen kirjaston kokoelmien ja palvelujen lisäksi. Nummen kirjasto on-

kin yksi vilkkaimmista kirjastoista Turussa. Vuonna 2012 rekisteröitiin yli 91 000 käyntiä: enemmän käyntejä oli vain pääkirjastossa ja Varissuon kirjastossa (Turun kaupunginkirjasto 2012). Lainaajia Nummen kirjastolla oli vuonna 2013 puolestaan 6 218 henkilöä, jotka lainasivat melkein 200 000 nidettä (Turun kaupunginkirjasto 2013a). Hyvien lainauslukujen voisi ajatella perustuvan monipuoliseen ja laajaan kokoelmaan, jota ylläpidetään pitkäjänteisellä kokoelmatyöllä.

3.2 Kokoelmatyö Nummen kirjastossa

Nummen kirjastossa työskentelee kaksi kirjastonhoitajaa ja kolme kirjastovirkailijaa, jotka kaikki tekevät kokoelmatyötä. Tätä tutkimusta varten haastateltiin yhtä kirjastonhoitajista. Tutkimushaastattelun lajiksi valittiin teemahaastattelu, joka on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Sille on yleistä, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys voivat muuttua. (Hirsjärvi ym. 2012, 208.) Haastattelun tarkoituksena oli muodostaa kuva Nummen kirjaston kokoelmatyöstä, ja haastateltavalta kysyttiin kokoelmapolitiikasta, hankintojen ja poistojen tekemisestä sekä kokoelman ja asiakkaan kohtaamisesta. Haastateltavaksi valikoitui kirjastonhoitaja, jonka vastuualueeseen kuuluu eniten kokoelmatyötä. Haastattelu toteutettiin Nummen kirjastossa 11.2.2014. Tutkimuksessa viitataan tästä lähtien haastateltavan vastauksiin kirjaimella H.

Nummen kirjaston kokoelma on osa laajempaa kokonaisuutta. Se kuuluu Turun kaupunginkirjaston kokoelmiin, mutta se on myös osa Vaski-kirjastojen yhteisiä kokoelmia. Ulla-Maija Maunun mukaan Vaski-kirjastojen yhdessä laatimat kokoelmaperiaatteet auttavat alueen kirjastoja hahmottamaan oman kokoelmansa roolia ja rajoja suhteessa laajempaan seudulliseen kokonaisuuteen. Yhteistyö kokoelmatyössä tuo kustannussäästöjä, karsii päällekkäistä työtä ja säästää työaikaa. (Maunu 2011, 111–112.) Vaski-kirjastojen kokoelmalinjat on hyväksytty Vaski-kirjastojen johtoryhmässä lokakuussa 2013. Sen mukaan Vaski-kokoelma perustuu moniarvoisuudelle, monipuolisuudelle ja sananvapaudelle. Kolmisivuisessa dokumentissa kuvaillaan kokoelman arvot ja päämäärät ja ker-

rotaan miten eri aihealueet ja tallennemuodot suhteutuvat koko kokoelmaan. Yksityiskohtaisia ohjeita kokoelmatyöhön ei anneta. (Vaski-kirjastot 2013f.) Nummen kirjaston kokoelmia puolestaan on kuvattu lyhyesti kirjallisessa kokoelmaselvityksessä ja Nummen kirjaston aineistonvalintaperiaatteet on laadittu vuonna 2012 (H).

Kaikki Nummen kirjaston työntekijät osallistuvat asiakaspalveluun, jonka kautta asiakkaiden tarpeet ja toiveet usein tulevat esiin. Koko henkilökunta miettiikin kokoelman kehittämistä viikoittain. Aineistovalinnat Nummen kirjastossa haastateltava kirjastonhoitaja tekee pääasiassa yksin. Lyhyen ajan pääkirjasto teki myös Nummen kirjaston aineistovalinnat, mutta käytännöstä luovuttiin vuonna 2011. Pääkirjaston valitsijat pitivät valintojen tekemistä Nummen kirjaston puolesta hankalana, sillä he eivät tieneet lähikirjaston todellista tilannetta. Nummen kirjaston vuotuinen aineistohankintabudjetti vuonna 2013 oli 86 382 euroa.² Summaa ei ole määritelty mitenkään eri aineistolajeille, joten sen voi käyttää mihin tahansa aineistoon. Aineistohankintarahat ovat olleet melko hyvät kirjaston suuren lainausluvun vuoksi. (H.) Näin Nummen kirjasto on pystynyt ylläpitämään suhteellisen isoa aineistokokoelmaa.

Turun kaupunginkirjastossa hankinta on keskitetty, eli kirjoja hankitaan valintalistojen tarjonnasta. Aineisto valitaan BTJ:n Kirjo-listassa olevien teosten kuvailun perusteella, ja haastateltava lukee myös sanomalehtien kirja-arvosteluja ja seuraa palkintolistoja. Valintalistoilta pyritään valitsemaan laadukkaita ja hyviä kirjoja. Ristiriitaisia mielipiteitä herättäneet teokset hankitaan myös kokoelmiin: asiakkaat saavat muodostaa niistä oman mielipiteensä. Lastenkirjoista karsiutuvat pois ääninappikirjat ja helposti hajoavat luukkukirjat. Kirjaston asiakasryhmät ovat vauvasta vaariin, ja kaikille pyritään hankkimaan aineistoa. Alueen suuri opiskelijamäärä vaikuttaa myös valintoihin. Opiskelijat lukevat paljon tietokirjoja, muidenkin alojen kuin omansa. Tämän vuoksi kokoelma on tietokirjapainotteinen. Uutta aineistoa valitaan noin joka toinen viikko Kirjo-valintalistojen saapuessa, ja lisäksi kustantajien ennakkovalinnat tulevat syksyllä ja keväällä.

---

² Vuonna 2014 aineistohankintabudjetti on 13 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2013 (Keskustelu kirjastonhoitajan kanssa).

Valintoja tehdään myös kesällä, tosin hieman harvemmin kuin muina aikoina. Näin uutta aineistoa saapuu kirjastoon jatkuvasti. (H.)

Nummen kirjaston kokoelmissa tapahtui suuri muutos vuosina 2009–2010, kun kirjaston tilat supistuivat. Osa tiloista vuokrattiin Nummi-Halisen kotihoidolle, jolloin lastenosasto ja lehtiosastotila pienenivät sekä käsikirjasto hävitettiin melkein kokonaan. Kokoelmasta poistettiin noin 15 000 nidettä, joka oli lähes yksi neljäsosa koko kokoelmasta. Asiakkaat antoivat palautetta tilojen pienenemisestä, mutta eivät kokoelman supistumisesta. Nykyään tilojen pienentymisen vuoksi aineiston karsintaa täytyy tehdä jatkuvasti. Enää yksi tai kaksi henkilöä ei ehdi tehdä tarvittavia poistoja, joten kaikki Nummen kirjastovirkailijat ja kirjastonhoitajat poistavat aineistoja. Poistovastuu on jaettu mielenkiinnon mukaan eri luokkiin. Kokoelmasta poistetaan vanhentunutta ja huonokuntoista aineistoa sekä niteitä, jotka eivät kierrä tarpeeksi. (H.) Poistettu aineisto joko annetaan muille kirjastoille, hävitetään tai laitetaan myyntiin, sillä Nummen kirjastolla ei ole omaa varastoa.

3.3 Lukuja ja pylviä: Nummen kirjaston kokoelmatilastot

Nummen kirjaston kokoelma on suhteellisen iso lähikirjaston kokoelmaksi. Lainattavia niteitä oli vuoden 2013 loppuun mennessä kirjaston kokoelmassa yhteensä 42 660 kappaletta. (Turun kaupunginkirjasto 2013a). Nummen kirjaston vaikutusalueella on arviolta noin 19 000 asukasta.³ Näin kirjaston kokoelmassa on 2,3 nidettä yhtä asukasta kohden, mikä noudattaa IFLA:n standardia kirjastokokoelman koosta (Gubbin & Koontz 2010, 75).⁴ Aineistokokoelmasta suurin osa on kirjoja. Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan ”hyvässä kirjastossa on saatavilla järjestettynä monipuolinen valikoima kaunokirjallisuutta ja käyttöarvonsa säilyttävää tietokirjallisuutta, lehtiä, musiikkia, elokuvia ja muita tallenteita” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 47). Nummen kirjaston kokoelmaan

---

³ Nummen kirjaston vaikutusalueen asukasmääräksi on otettu Käyttäjät ja kokoelmat -projektin ja Turun alueprofiili 2011 -raportissa käytettyjen asukaslukujen pyöristetty keskiarvo. Katso tarkemmat tiedot alaluvusta 4.1.

⁴ IFLA:n mukaan yleisen kirjaston kokoelman pitäisi olla niin suuri, että kokoelmassa on 2-3 nidettä yhtä kirjaston alueen asukasta kohden (Gubbin & Koontz 2010, 75).

kuuluukin kirjojen lisäksi myös muita formaatteja kuten äänikirjoja, musiikkilevyjä ja DVD-levyjä. Kirjastosta voi lisäksi lainata kartoja, nuotteja ja esineitä, joita ovat mm. sykemittarit ja energiankulutusmittari. Kokoelmiin kuuluu noin sata lehtivuosikertaa, joista muut kuin sanomalehdet ja aikakauslehtien uusimmat numerot ovat asiakkaiden lainattavissa. Uusi vuosituhat on tuonut mukanaan myös elektroniset aineistot, jotka ovat yhteisiä kaikkien Vaski-kirjastojen kesken. Elektroniset aineistot on kuitenkin rajattu tutkimuksen ulkopuolelle, samoin aikakauslehdet, joista ei ole saatavilla tarpeeksi tilastotietoa. Myös aineistolajit, joita on todella vähän, on jätetty huomioimatta.⁵

Ajankohtainen ja uusiutuva kokoelma on yksi kokoelmatyön tärkeimmistä tavoitteista. Muuttumaton kokoelma on pian pölyttynyt kokoelma, joka ei palvele asiakkaiden tarpeita. Kirjastojen yleisessä laatusuosituksessa esitetään, että kokoelmien ajankohtaisuus ja uusiutuminen varmistetaan riittävällä aineistohankinnalla ja säännöllisillä, riittävillä poistoilla. Kansainvälisen suosituksen mukaan vuosittaisien hankintojen ja poistojen pitäisi olla vähintään kahdeksan prosenttia kokoelmista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 51.) Nummen kirjaston hankinnat olivat 8,8 prosenttia vuonna 2013. Vastaava luku poistojen osalta oli 11,4. Kirjaston kokoelmista poistettiin 4 866 nidettä, mikä on huomattavasti enemmän kuin vuonna 2012, jolloin poistoprosentti oli vain 3,6.⁶ (Turun kaupunginkirjasto 2013a, 2013b.) Nummen kirjaston vuoden 2013 poisto- ja hankintamäärät ovatkin kansainvälisiin mittareihin verrattuna hyviä. Ne ovat myös parempia kuin koko kunnassa, jossa keskimääräiset poisto- ja hankintaprosentit olivat vuonna 2013 lähellä seitsemää prosenttia (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013). Poisto- ja hankintamäärien lisäksi lainausluvut ovat tärkeitä kokoelman mittareita.

Lainauskierto on yksi IFLA:n määrittelemistä kirjastojen arvioinnin mittareista. Siinä kirjaston vuoden lainamäärä jaetaan kokoelmassa olevien lainattavien niteiden määrällä. Mitä korkeampi numero on tuloksena, sitä parempi. (Poll &

---

⁵ Tutkimuksen ulkopuolelle on rajattu elektroniset aineistot, aikakauslehdet, äänitteet, mikromedia, LP-muodossa oleva musiikki, kuvat, esineet, VHS-kasetit, videolevyt ja ei määritellyt -aineistot. Karsinnan jälkeen tarkasteltavan aineiston suuruus on 42 626 nidettä. (Turun kaupunginkirjasto 2013a.)

⁶ Vuoden 2012 alhainen poistoprosentti johtui osaksi varmasti siitä, että paljon poistoja tekevä kirjastonhoitaja oli poissa kuusi kuukautta (Keskustelu kirjastonhoitajan kanssa).

Boekhorst 2007, 128–129.) Nummen kirjaston vuoden 2013 lainauskiertoluku on 4,3 (Turun kaupunginkirjasto 2013a).⁷ Samana vuonna Turun keskimääräinen lainauskierto oli 3,4, kun taas koko maassa vastaava luku oli vain 2,4 (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013). IFLA:n mukaan kokoelman käyttöä voidaan myös tarkastella jakamalla kirjaston vuoden lainamäärä kirjaston lähialueen asukasluvulla. Tulokseksi saadaan kuinka monta nidettä alueella lainataan keskimäärin vuodessa yhtä asukasta kohden. Mitä korkeampi tulos, sitä paremmin kokoelma vastaa asiakkaiden tarpeita. (Poll & Boekhorst 2007, 138.) Kun Nummen kirjaston vuoden 2013 lainat jaetaan asukkaiden määrällä, saadaan tulokseksi 10,3 (Turun kaupunginkirjasto 2013a).⁸ Tämä tulos on lähellä IFLA:n asettamaa keskiarvoa (Poll & Boekhorst 2007, 139).⁹ Sekä lainauskiertoluku että lainojen määrä asukasta kohden kertovat siitä, että ainakin osa Nummen kirjaston kokoelmasta on ahkerassa käytössä.

Liitteenä olevassa taulukossa 1 esitetään Nummen kirjaston kokoelmaan vuonna 2013 sisältyvien aineistolajien suuruus koko kokoelmasta, sekä niiden lainaus-, poisto- ja hankintaluvut. Taulukko antaa hyvän kuvan eri aineistolajien suhteesta toisiinsa ja niiden menekistä. Esimerkiksi äänikirjoja, nuotteja, Blu-ray-levyjä ja digitaalisia pelejä lainataan noin kaksi kertaa enemmän kuin mitä niitä on tarjolla. Näiden aineistolajien yhteenlaskettu prosenttiosuus koko kokoelmasta on noin 2,5 prosenttia. (Liite 1, taulukko 1.) Luvut eivät kuitenkaan kerro niiden taustalla olevista syistä. Vaikka äänikirjoja on kysyntään nähden liian vähän, niiden vähyyys ei ole kirjastosta itsestään kiinni, sillä Nummen kirjastoon hankitaan lähes kaikki tarjolla olevat äänikirjat. Elokuvahyllyn tilanpuutteen vuoksi puolestaan aineistovalinnassa on keskitytty DVD-elokuvaan, koska ne käyvät myös Blu-ray-soittimiin. Erilaisia pelialustoja on useita, joten Nummen kirjasto on valinnut muutaman peliformaatin, jota se hankkii. (H.) Vaikka kirjastoon onkin siis tullut viimeisten vuosikymmenten aikana uusia aineistolajeja, Nummen kirjaston kokoelma on vielä vahvasti kirjapainotteinen.

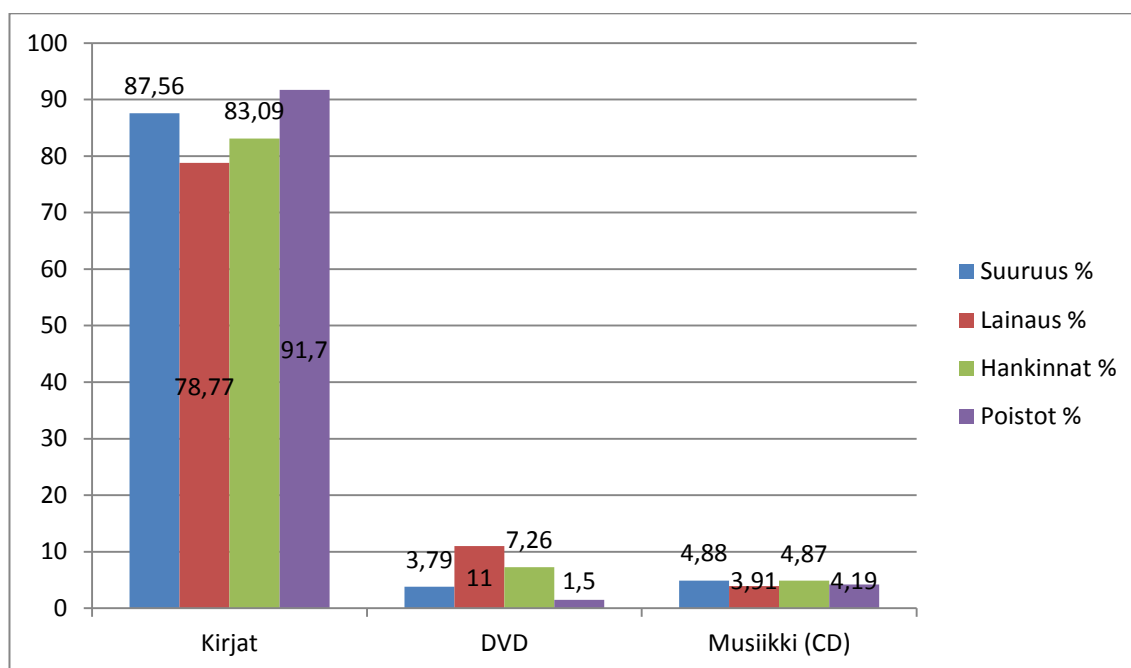
---

⁷ Lainauskiertolukuun ei ole laskettu mukaan aineistoa, joka on rajattu tutkimuksesta pois.

⁸ Nummen kirjaston vuoden 2013 lainojen määrä (196 509 nidettä) jaettuna keskimääräisellä alueen asukasmäärällä (19 000 henkeä) on noin 10,34 (Turun kaupunginkirjasto 2013a).

⁹ Alueen, jossa on asukkaita 15 000–30 000, keskiarvo on 8,7 (Poll & Boekhorst 2007, 139).

Kokoelman kirjapainotteisuus havainnollistuu hyvin alla olevassa kuviossa, jossa esitetään Nummen kirjaston kokoelman kolmen suurimman aineistolajin osuudet koko kokoelmasta. Kirjoja on kuvion mukaan kokoelmassa noin 87 prosenttia kaikesta aineistosta.

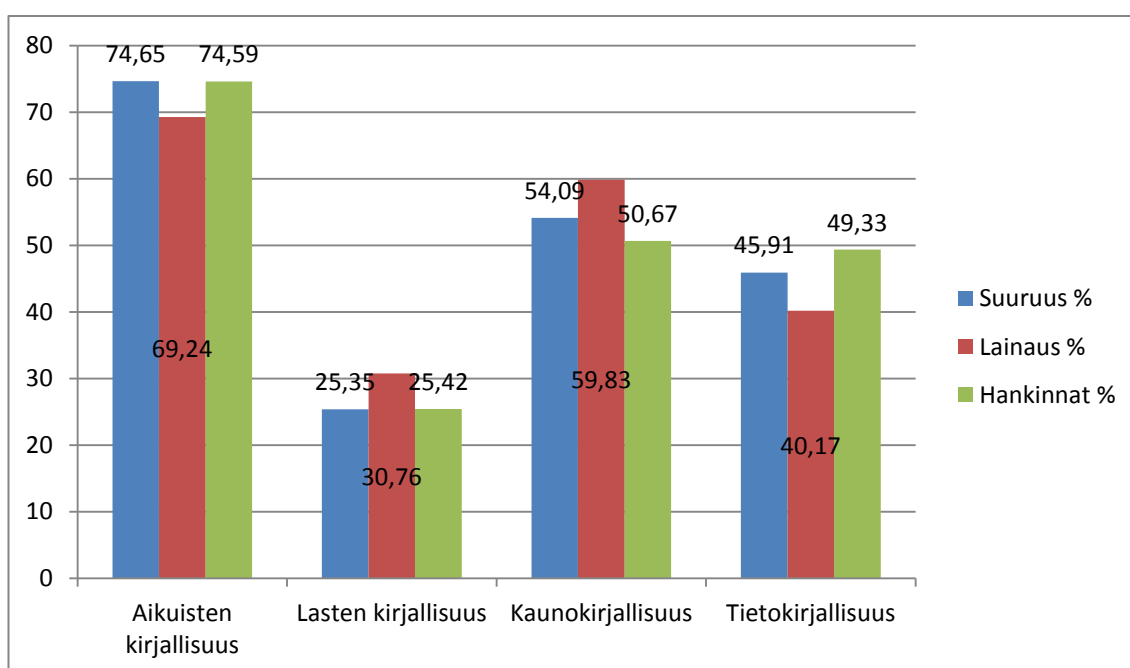

Kuvio 1. Nummen kirjaston kolmen suurimman aineistolajin suuruus, lainaus, hankinnat ja poistot koko kokoelmasta vuonna 2013.

Kirjojen osuus yleisten kirjastojen kokoelmista kuitenkin pienentyy hitaasti, mutta varmasti. Tämä on nähtävissä yllä olevassa kuviossa: Nummen kirjastosta kirjoja poistetaan enemmän kuin mitä niitä hankitaan ja lainataan. DVD-levyjen kohdalla tilanne on päinvastainen, sillä elokuvia lainataan paljon enemmän kuin mikä niiden osuus on kokoelmasta. Musiikin lainaus kirjastoista on puolestaan vähentynyt maanlaajuisesti musiikin kuuntelun siirtyessä verkkoon. Myös Nummen kirjastossa musiikin lainaus on vähentynyt (H). Musiikkia kuitenkin hankittiin vielä vuonna 2013 kokoelmiin hieman enemmän kuin sitä poistettiin.

Eri aineistolajien lisäksi kokoelmaa voidaan tarkastella muiden jakoperusteiden kautta. Kauno- ja tietokirjallisuus erotetaan omiksi kokonaisuuksikseen. Yleisissä kirjastoissa kokoelma jaetaan myös lasten ja aikuisten kokoelmiin. Lastenkir-

jallisuudesta voidaan vielä erottaa nuorille tarkoitettu kirjallisuus omaksi ryhmäkseen. Nummen kirjastossa tämä jako on nähtävissä fyysisessä kirjastotilassa, jossa lasten kokoelma on eri huoneessa kuin aikuisille tarkoitetut aineistot. Nuorten kokoelma on sijoitettu omaan nurkkaukseensa aikuisten aineistojen viereen. Kokoelmatilastoissa nuorten aineisto on kuitenkin mukana lasten aineistoluvuissa. Kuvio 2 havainnollistaa aikuisten ja lastenkirjallisuuden sekä tieto- ja kaunokirjallisuuden osuutta Nummen kirjaston kirjakokoelmasta.

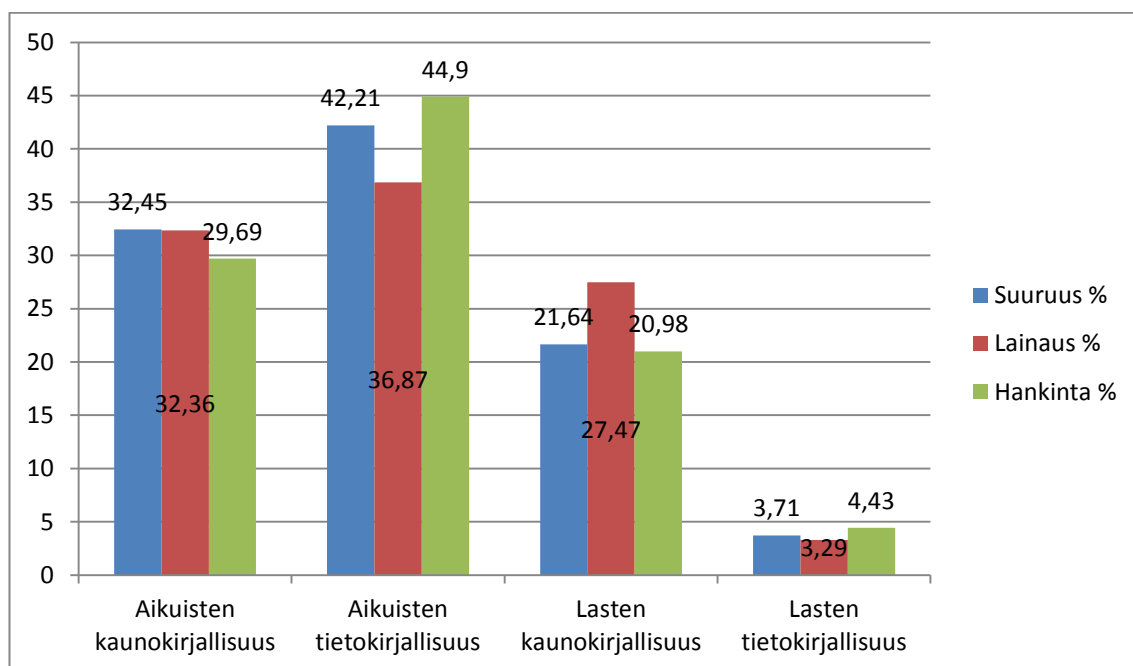
Kuvio 2. Aikuisten- ja lastenkirjallisuuden sekä kauno- ja tietokirjallisuuden suuruus, lainaus ja hankinnat Nummen kirjaston kirjakokoelmasta vuonna 2013.

Yllä olevan kuvion mukaan Nummen kirjaston kokoelmassa aikuisten kirjoja on lähes kolme neljäsosaa kaikesta kirjallisuudesta. Lainatusta kirjallisuudesta puolestaan noin 30 prosenttia on lasten ja 70 prosenttia aikuisten kirjallisuutta. Tämä viittaa siihen, että lastenkirjallisuuden kysyntä ei täysin vastaa sen saatavuutta. Kuvio 2 näyttää myös, miten kaunokirjallisuutta on 54 prosenttia kokoelmasta, melkein 10 prosenttia enemmän kuin tietokirjallisuutta. Kaunokirjallisuuden lainausluvut ovat vieläkin korkeampia: lähes 60 prosenttia, kun taas tietokirjallisuutta lainataan 40 prosenttia. Tietokirjoja hankitaan kuitenkin yhtä

paljon kuin kaunokirjoja. Nummen kirjastossa sekä lasten että aikuisten kokoelmissa on omat osansa kauno- ja tietokirjallisuudelle. Näiden suhde kokoelmaan näyttäytyykin uudessa valossa, kun niitä tarkastellaan aikuisten ja lasten kirjakokoelmien osina.

Nummen kirjaston tietokirjakokoelma on vahvasti painottunut aikuisten kirjallisuuteen. Alle olevassa kuviossa esitettyjen prosenttilukujen mukaan aikuisten tietokirjallisuutta on koko kirjakokoelmassa kymmenen prosenttia enemmän kuin aikuisten kaunokirjallisuutta. Aikuisten tieto- ja kaunokirjallisuuden hankintojen välinen erotus on vieläkin suurempi, 15 prosenttia. Lainoissa suhde on kuitenkin tasaväkisempi: aikuisten kaunokirjallisuutta lainataan noin 32 prosenttia koko kokoelmasta kun aikuisten tietokirjallisuuden vastaava luku on lähes 37 prosenttia.

Kuvio 3. Aikuisten kauno- ja tietokirjallisuuden sekä lasten kauno- ja tietokirjallisuuden suuruus, lainaus ja hankinta Nummen kirjaston kirjakokoelmasta vuonna 2013.

Yllä olevan kuvion prosenttiluvut vahvistavat kokoelman tietokirjapainotteisuuden. Haastateltavan mukaan tietokirjoja on poistettu, sillä niitä on ollut kysyn-

tään nähden liikaa (H). Tilastojen mukaan poistot eivät ole vielä tasoittaneet tilannetta, sillä tietokirjoja on yhä tarjolla enemmän kuin niitä kysytään. Toisaalta tietokirjat ovat Nummen kirjaston vahvuus: niitä kysytään ja lainataan enemmän kuin muissa lähikirjastoissa (H). Lastenkirjallisuus on puolestaan painottunut voimakkaasti kaunokirjallisuuteen, mikä on luonnollista. Kokoelma sisältää luetavaa eri ikäryhmille aina pienten lasten kuvakirjoista teini-ikäisten romaaneihin.

Nummen kirjaston kirjakokoelma on valtaosaksi suomenkielistä. Liitteenä olevassa taulukossa 2 esitetään Nummen kirjaston kirjakokoelmien aihealueiden suuruus sekä niiden lainaus-, poisto- ja hankintaluvut. Vuonna 2013 suomenkielisiä kirjoja oli 96 prosenttia kirjakokoelmasta. Ruotsinkielistä kirjallisuutta oli noin yksi prosentti, englanninkielistä hieman yli kaksi prosenttia ja muunkielistä vain noin 0,4 prosenttia. Mielenkiintoista on, että englannin- ja muunkielistä kirjallisuutta lainataan prosentuaalisesti enemmän kuin mitä niitä on saatavilla, kun taas ruotsinkielisiä kirjoja lainataan vähemmän. Kaikkien kieliryhmien paitsi suomenkielen hankintaprosentit ovat myös pienemmät kuin niiden prosentiosuudet kokoelmasta tai lainauksesta.¹⁰ (Liite 1, taulukko 2.) Valtaosa vieraskielisestä kirjallisuudesta kuuluu aikuisten kokoelmaan.

Kokoelmatilastoja tarkastelemalla saa hyvän kuvan kirjaston kokoelman luonteesta ja eri aineistolajien suhteesta toisiinsa. Tilastot myös antavat viitteitä kokoelman sisällä olevista mahdollisista epäsuhtaisuuksista ja aineistoista, joihin kannattaa tulevaisuudessa kiinnittää erityistä huomiota. Esille nousivat esimerkiksi Nummen kirjaston kokoelman tietokirjapainotteisuus, DVD-levyjen ja lastenkirjallisuuden kysynnän suuruus verrattuna niiden saatavuuteen, sekä muunkielisen kirjallisuuden vähäinen osuus kokoelmasta. Pelkästään tilastoja tarkastelemalla ei voida kuitenkaan tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Kokoelman erityispiirteille tai näennäisille ongelma-alueille voi löytyä täysin looginen selitys kokoelmaa käyttävästä asiakaskunnasta. Kokoelman lisäksi onkin tarkasteltava sen käyttäjiä: kirjaston asiakkaita ja heidän kokoelmatarpeitaan.

---

¹⁰ Hankintatilastoissa ei ole mukana siirtolainoja. Siirtolainat ovat kirjoja, jotka Nummen kirjasto on lainannut toisesta kirjastosta väliaikaisesti omaan kokoelmaansa. Vuonna 2013 Nummen kirjaston kokoelmiin hankitut englanninkieliset kirjat ovat tietokirjoja. Englanninkieliset romaanit puolestaan hankittiin siirtolainoina. (Sähköpostiviesti, Tarja Leppä 5.5.2014.)

4 NUMMEN KIRJASTON ASIAKASKUNTA

Yleisen kirjaston kokoelma on olemassa käyttäjiä varten. Jos kokoelma ja asiakkaat eivät kohtaa, voi syynä olla kokoelman vääränlainen sisältö. Kokoelman kehittämisessä onkin välttämätöntä tarkastella kirjaston vaikutuspiirissä asuvia ihmisiä ja miettiä minkälaisia asiakasryhmiä he muodostavat. Kirjaston asiakailta täytyy myös säännöllisesti kysellä kirjastokokoelmasta. Täyttääkö se heidän tarpeensa? Mitä he toivoisivat, että kokoelma sisältäisi? Vain asiakaskuntaa tutkimalla ja asiakkaita kuuntelemalla aineistokokoelmaa voidaan kehittää asiakaslähtöisemmäksi.

4.1 Kuka, mitä ja missä

Nummen kirjaston asiakaskunnan määrittelyssä on hyväksi avuksi viime vuonna aloitettu Käyttäjät ja kokoelmat -projekti. Vaski-kirjastojen yhteisen projektin tavoitteena on kokoelmien ja käyttäjien osuvampi kohtaaminen. Projektissa tarkastellaan Vaski-kirjastojen vaikutusalueita, näiden alueiden väestörakenteita ja kirjastojen kokoelmien suhdetta käyttäjien ikärakenteeseen ja kiinnostuksen kohteisiin.¹¹ (Vaski-kirjastot 2014.) Tutkimuksen aineistona ovat lainajärjestelmän tiedot läpileikkaushetkellä, kirjastojen sijainti osoitteen tarkkuudella ja niiden valikoimatiedot YKL-luokituksena, sekä alueellinen YKR-väestöaineisto (Lahtinen 2013).¹² Läpileikkaus tehdään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyn lopulla. Viimeisin otos on otettu loppusyksyllä 2013. (Vaski-kirjastot 2014.) Projektin raporttien lisäksi Nummen kirjaston lähialueen asukkaista saadaan tietoa Turun kaupungin julkaisemista tilastoista. Turun alueprofiili 2011 -julkaisussa on tarkasteltu Turun alueita eri tilastomuuttujien avulla. Alueprofiilissa on käytetty Tilastokeskuksen vuosien 2009 ja 2010 tilastotietoja.

---

¹¹ Tutkimuksen tekijä Jaani Lahtinen aloitti maantieteellisen vaikutusalue tutkimuksen soveltamisen kirjastoihin pääkaupunkiseudun HelMet-kirjastoissa. Lahtisen tutkimusmenetelmät ovat vielä suhteellisen vieraita perinteiselle kokoelmatutkimukselle, mutta ne ovat tuttuja kaupallisille tahoille. (Miettunen 2011, KirjastoPRO 7.)

¹² YKR on yhdyskuntarakenteen suunnitteluaineisto, joka mahdollistaa alueelliset väestötiedot 250m x 250m ruutujen tarkkuudella (Lahtinen 2013).

(Pärty 2011, 5.) Vaikka alueprofiilin tilastotiedot ovat lähes viisi vuotta vanhoja, ovat ne edelleen relevantteja.

Nummen kirjaston asiakkaista monet ovat myös kirjaston lähialueen asukkaita. Lähialueen väestörakennetta tarkastelemalla muodostuukin melko selkeä kuva kirjaston asiakaskunnasta. Käyttäjät ja kokoelmat -projektin mukaan Nummen kirjaston ensisijaiseen vaikutusalueeseen kuuluvat Nummi, Itäharju, Ylioppilaskylän itäpuoli, Halinen, Kohmo, Kausela ja Oriketo. Tällä alueella asuu yhteensä 17 592 henkilöä. (Vaski-kirjastot 2013b.) Turun alueprofiili 2011 -raportissa väestöä tarkastellaan suuralueittain. Turku on jaettu yhdeksään suuralueeseen, joista yksi on Nummi-Halinen. Alueeseen kuuluvat Nummi, Itäharju, Ylioppilaskylä, Halinen, Kohmo, Oriketo ja Röntämäki. Asukkaita alueella oli vuonna 2010 yhteensä 20 330.¹³ (Pärty 2011,5–6, 8.) Nummi-Halisen suuralue vastaa melko hyvin Käyttäjät ja kokoelmat -projektin määrittelemää Nummen kirjaston vaikutusaluetta. Ensimmäisessä ei ole mukana Kauselaa, joka kuuluu Kaarinaan. Jälkimmäisessä ei puolestaan ole Röntämäkeä ja Ylioppilaskylästä on mukana vain itäpuoli. Muuten alueet ovat suurin piirtein samat. Näin on perusteltua käyttää myös Nummi-Halisen suuralueen väestötietoja Nummen kirjaston asiakaskunnan tarkastelussa.

Käyttäjät ja kokoelmat -projektin mukaan Nummen kirjaston vaikutusalueella asuu lähes yhtä paljon miehiä kuin naisia. Eniten väestöä on nuorten aikuisten ja 30–49-vuotiaiden ikäluokissa. Verrattuna koko Vaskialueeseen, Nummen kirjaston vaikutusalueella on keskimääräistä vähemmän yli 65-vuotiaita ja paljon keskimääräistä enemmän nuoria aikuisia. Alueella on 18–29-vuotiaita melkein 27 prosenttia alueen väestöstä, kun koko Vaskialueella heitä on noin puolet vähemmän. (Vaski-kirjastot 2013b.) Turun alueprofiilissa on näkyvillä samanlainen kehitys. Nummi-Halisen suuralueella oli vuonna 2010 noin kolme prosenttia vähemmän yli 75-vuotiaita kuin Turussa keskimäärin. Nuoria aikuisia (20–29-vuotiaita) oli sen sijaan melkein 28 prosenttia, mikä on lähes kymmenen prosenttia enemmän kuin Turussa keskimäärin. Näiden ikäryhmien lisäksi erottui-

---

¹³ Asukasluku on noussut hieman: vuonna 2012 Nummi-Halisen suuralueella oli 20 863 asukasta (Turun kaupunki 2013, 21).

vat alle kouluikäiset, joita oli hieman enemmän Nummi-Halisen alueella kuin keskimääräisesti koko Turussa. (Pärty 2011, 11.) Alueella on näin ollen koh- tuullisesti lapsiperheitä. Nuorten aikuisten suurta määrää Nummen kirjaston vaikutusalueella puolestaan selittää osittain opiskelija-asuntojen paljous.

Nummi-Halisen suuralueella valtaosa väestöstä on suomenkielistä. Ruotsinkie- lisiä asukkaita alueella oli vuonna 2010 vähän alle viisi prosenttia. Muunkielisiä asukkaita sitä vastoin oli hieman yli kymmenen prosenttia, mikä oli lähes kolme prosenttia enemmän kuin koko Turussa keskimäärin. (Pärty 2011, 12.) Turussa muunkielinen väestö on lisääntynyt joka vuosi 1990-luvulta lähtien. Nummi- Halisissa muunkielisiä olikin jo vuonna 2012 melkein 12,5 prosenttia. (Turun kaupunki 2013, 27, 32.) Ikä- ja kielitilastot ovat käyttökelpoisimpia kirjaston ko- koelman kehittämisessä, mutta myös muista tiedoista voi olla hyötyä. Turun alueprofiilissa on tilastotietoja mm. asutokunnista. Vuonna 2009 Nummi- Halisen suuralueella asuttiin ylivoimaisesti eniten asuinkerrostaloissa ja alueen asunnoista hieman yli puolet oli vuokra-asuntoja. Yksinhuoltajaperheiden osuus alueella asuvista lapsiperheistä oli lähes 25 prosenttia. (Pärty 2011, 13–14.) Asuntomuotoa ja perhetyyppejä hyödyllisempiä ovat kuitenkin tiedot alueen kou- lutus- ja työttömyysasteista.

Korkeakoulututkinnon suorittaneita oli vuonna 2009 Nummi-Halisen suuralueel- la noin 32 prosenttia alueen yli 15 vuotta täyttäneestä väestöstä, hieman enemmän kuin Turussa keskimäärin. Työttömyysaste puolestaan oli samana vuonna Nummi-Halisissa 13,3 prosenttia, mikä oli Turun keskitasoa.¹⁴ Aluepro- fiilin mukaan vuonna 2009 Nummi-Halisen suuralueen asukkaista puolet oli työssäkäyviä tai työttömiä. Muu väestö oli eläkeläisiä, opiskelijoita ja alle 14- vuotiaita lapsia. (Pärty 2011, 14, 18.) Kaikki nämä ryhmät näkyvät varmasti omalla tavallaan kirjaston arjessa.

Tilastoja tarkastelemalla Nummen kirjaston vaikutusalue näyttäytyy varsin taval- liselta turkulaiselta asuinalueelta, sillä sen tilastoluvut ovat lähellä koko Turun kaupungin keskimääräisiä tilastolukuja. Vain nuorten aikuisten suuri määrä

---

¹⁴ Vuonna 2010 koko Turun työttömyysaste oli 13,4 prosenttia. Suuralueista alin työttömyysaste oli Hirvensalo-Kaksikerrassa (7,3 %) ja korkein Pansio-Jyrkkälässä (22 %). (Pärty 2011, 18.)

nousee esiin poikkeuksellisena. Alueella on myös keskimääräistä enemmän vieraskielisiä asukkaita ja hieman keskimääräistä enemmän pieniä lapsia. Yli 65-vuotiaita on alueella puolestaan vähemmän kuin Vaskialueella ja Turussa keskimäärin. Nummen kirjaston kokoelmatyössä kannattaakin miettiä miten kyseiset ryhmät vaikuttavat kokoelman kehittämiseen. Ensin on kuitenkin selvitettävä miten paljon eri ikäryhmät käyttävät lähikirjastoaan.

4.2 Asiakkaat kokoelman käyttäjinä

Nummen kirjaston vaikutusalueella asuvan väestön tunteminen on tärkeää, mutta vielä tärkeämpää on tietää, mitkä asukasryhmät käyttävät lähikirjastoa. Keitä ovat Nummen kirjaston asiakkaat? Nummen kirjastolla on monipuolinen asiakaskunta, ja kirjaston arjessa mikään asiakasryhmä ei nouse erityisesti esiin (H). Tilastotiedot voivat auttaa hahmottamaan kirjaston asiakkaita ja heidän kokoelman käyttöönsä paremmin. Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa on kerätty tietoa kirjastojen lähialueiden väestön aktiivisuudesta kirjaston käytössä. Aineisto koostuu otantapäivänä kaikesta lainassa olevasta aineistosta. Saadusta tiedosta koottu diagrammi esittää paikalliskirjaston, paikallisen alueen ja Vaskialueen lainaajajoukon jakaumat.¹⁵ (Vaski-kirjastot 2013b.) Ongelmana on, että asiakkaiden lainaus saattaa vaihdella suurestikin vuoden aikana ja diagrammi esittää väestön aktiivisuuden vain yhdellä hetkellä. Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa tuloksia on saatu kahdesti, vuoden 2013 huhtikuun ja marraskuun lopuilta. Näiden kahden otannan tulokset eroavat toisistaan joiltakin osin huomattavasti. (Vaski-kirjastot 2013b, 2013e.) Tämän vuoksi projektin tiedot väestön aktiivisuudesta kirjaston käytössä ovat vain suuntaa antavia.¹⁶

Marraskuussa 2013 Nummen kirjaston vaikutusalueella oli lähes kaikissa ikäluokissa enemmän lainaajia kuin Vaskialueella keskimäärin. Naiset olivat aktii-

---

¹⁵ Käyttäjät ja kokoelmat -projektin julkaiseman diagrammin tekstiosassa diagrammin värit on selitetty virheellisesti. Diagrammin yläpuolella olevat selitteet sitä vastoin ovat oikein. (Sähköpostiviesti, Kalle Varila 25.4.2014.)

¹⁶ Aktiivisuus on mitattu lainassa olevan aineiston määrän perusteella. Asiakkaat voivat olla kuitenkin aktiivisia kirjaston käyttäjiä, vaikka he eivät lainaisikaan kirjastosta mitään. He voivat tulla kirjastoon mm. lukemaan lehtiä, käyttämään tietokonetta tai selailemaan aineistoja.

visempia kuin miehet: alueen naisista hieman yli 21 prosenttia oli lainannut jostakin kirjastosta aineistoa, kun taas miesten vastaava luku oli noin 13 prosenttia. Lainaajien aktiivisuus ei kuitenkaan suuntaudu läheskään aina lähikirjastoon. Otantapäivänä alueen aktiivisimpia lainaajia olivat 7–14-vuotiaat, mutta he käyttivät pääasiassa jotain muuta kirjastoa kuin Nummen kirjastoa. (Vaskikirjastot 2013b.) Tähän voi vaikuttaa se, että alueen koulut käyttävät enemmän kirjastoautoa kuin lähikirjastoa. Nummen kirjastossa vieraillee paljon alle kouluikäisiä lapsia vanhempiensa kanssa, mutta vanhempia lapsia sitä vastoin ei käy yhtä paljon. Tämä voi johtua siitä, että kirjastoon on pitkä matka joiltakin Nummi-Halisen suuralueen asuinalueilta. Kirjastoon on hankala tulla myös sen edessä olevan vaarallisen tienylityksen vuoksi. (H.) Nummen kirjastoon päästämiseen pitää ylittää vilkas autotie, eikä suojatiellä ole liikennevaloja.

Käyttäjät ja kokoelmat -projektin mukaan marraskuun otantapäivänä Nummen kirjaston vaikutusalueen aktiivisempia lainaajia 7–14-vuotiaiden lisäksi olivat nuoret aikuiset ja 30–49-vuotiaat. Tämä ei yllätä, sillä kahta viimeksi mainittua ikäryhmää on myös eniten alueen väestössä. Kummatkin ryhmät lainasivat kuitenkin huomattavasti enemmän aineistoa muualta kuin Nummen kirjastosta. Kun lasketaan jokaisesta ikäryhmästä lainaajien kaikkien lainojen ja Nummen kirjastosta lainatun aineiston välinen erotus, selviää että yli 75-vuotiaat olivat uskollisimpia Nummen kirjastolle. Myös alueen 65–74-vuotiaista lainaajista hieman yli puolet käytti Nummen kirjastoa. (Vaskikirjastot 2013b.) Tämä on luonnollista, sillä kulkeminen oman asuinalueen ulkopuolella sijaitsevalle kirjastolle voi olla monelle seniori-ikäiselle haastavaa tai jopa mahdotonta. Mielenkiintoista on, että kaikkien ikäryhmien miehet lainasivat keskimääräisesti enemmän aineistoa Nummen kirjastosta kuin oman ikäryhmänsä naiset (Vaskikirjastot 2013b). Miehet siis lainasivat aineistoa kaiken kaikkiaan vähemmän kuin naiset mutta lainatessaan käyttivät naisia enemmän lähikirjastoa.

Vaski-kirjastojen yhteiset käytösäännöt, kirjastojärjestelmä ja aineistokuljetukset mahdollistavat sen, ettei asiakas ole sidottu enää lähialueensa tai edes oman kuntansa kirjastoon. Monet Nummen kirjaston vaikutusalueella asuvista lainaajista käyttävät joko Nummen kirjaston lisäksi muitakin kirjastoja tai sitten

pelkästään muita kirjastoja. Tämä toimii myös toisinpäin: Nummen kirjaston lainaajissa on jonkin verran lähikirjaston vaikutusalueen ulkopuolella asuvia. Haastateltavan kirjastonhoitajan mukaan kirjaston lainaajien joukko onkin suurempi kuin sen lähialue. Nummen kirjastoon palautetaan paljon Liedon, Kaarinan ja Raision aineistoa. Samalla käyntikerralla muiden kirjastojen aineistoa palauttavat asiakkaat lainaavat Nummen kirjaston omia aineistoja. (H.) Asiakkaat voivat aineiston palautuksen ja lainauksen lisäksi myös varata aineistoa mistä tahansa Vaski-kirjastosta haluamaansa toiseen Vaski-kirjastoon. Haastateltavan mukaan aineistokuljetukset ovatkin vaikuttaneet paljon asiakkaiden kokoelman käyttöön. Asiakkaat saavat nopeasti jostain muusta Vaski-kirjastosta aineiston, jota ei löydy Nummen kirjastosta. (H.) Aineiston varausmahdollisuudesta huolimatta on kuitenkin tärkeää, että kirjaston oman aineistokokoelman tarjonta vastaa kysyntää.

Väestön aktiivisuuden lisäksi Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa on tutkittu kirjastojen kirja-aineiston tarjontaa ja kysyntää. Kaunokirjallisuudesta on saatavilla tietoa sarjakuvista, saduista, kuvakirjoista, runoista ja näytelmistä.¹⁷ Nummen kirjaston kaunokirjallisuuskokoelmassa suurin erotus tarjonnan ja kysynnän välillä on kuvakirjoilla. Niitä on tarjolla noin 6,8 prosenttia kaunokirjakokoelmasta, mutta niiden lainaus on jopa 12 prosenttia. Runojen kohdalla tilanne on päinvastainen: tarjontaa on enemmän kuin kysyntää. Myös näytelmissä on hieman ylitarjontaa, kun taas sarjakuvien ja satujen kysyntä on jonkin verran suurempaa kuin niiden tarjonta. (Vaski-kirjastot 2013a.) Nummen kirjaston aineistonvalintaperiaatteissa mainitaan, että hankinnoissa pitäisi olla paljon runoja, sarjakuvia ja kuvakirjoja (Nummen kirjasto 2012). Varsinkin kuvakirjojen tilanne on haasteellinen. Niitä kaivataan lisää, mutta niille ei ole lastenosastolla kirjoja lisätilaa (H). Myös sarjakuvahyllyä vaivaa tilanpuute. Runoille ja näytelmille puolestaan on kirjastossa oma, suhteellisen tilava nurkkauksensa.

---

¹⁷ Tieto Nummen kirjaston näytelmien kysynnästä ja tarjonnasta löytyy Nummen kirjaston tietokirjallisuuden kysyntää ja tarjontaa havainnollistavasta kuviosta (Vaski-kirjastot 2013d.). Koska näytelmät ovat epäilemättä vahingossa eksyneet tietokirjojen joukkoon, käytetään tietoa näytelmistä tässä tutkimuksessa kaunokirjallisuuden yhteydessä.

Kaunokirjallisuuden lisäksi myös tietokirjallisuuden tarjontaa ja kysyntää on selvitetty. Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa tietokirjat on jaettu neljäänkymmeneen eri aihealueeseen niiden YKL-luokituksen mukaan. Nummen kirjaston tietokirjakokoelmassa eniten ylitarjontaa on neljässä aihealueessa: yleisteoksissa, taiteessa, historiassa ja kansatieteessä sekä elämäkerroissa ja muistelmissa. Lisäksi tekniikassa ja kirjallisuudentutkimuksessa on ylitarjontaa tavallista enemmän. Aihealueita, joissa kysyntä on suurempaa kuin tarjonta, ovat puolestaan mm. kielet, kasvatus ja opetus sekä talous. Kysyntä ja tarjonta vastaavat toisiaan parhaiten filosofiassa, yhteiskunnassa, mielenterveydessä ja ruokakirjoissa. Jos kiinnitetään huomio pelkästään aihealueiden kysyntään, saadaan käsitys siitä, mitkä tietokirjallisuuden alueet ovat lainatuimpia. Nummen kirjastossa lainatuimpia aihealueita ovat yhteiskunta, ajanviete ja askartelu, kielet sekä kauneus ja terveys. (Vaski-kirjastot 2013d.) Pitää kuitenkin ottaa huomioon, että tietokirjojen aihealueiden lainaus voi vaihdella vuodenaikojen mukaan. Esimerkiksi matkaoppaita lainataan varmasti paljon yleisinä loma-aikoina ja puutarhakirjoilla tuskin on kovin paljon menekkiä talvella.

Nummen kirjaston oman kokoelman ja kaikkien Vaski-kirjastojen muodostaman yhteisen kokoelman tarjontaa voidaan myös verrata toisiinsa. Näin selviää, että Nummen kirjastossa on keskimääräistä enemmän sarjakuvia, runoja ja näytelmiä. Tietokirjojen aihealueista Nummen kirjastossa on enemmän taidetta, kauneutta ja terveyttä, historiaa ja kansatiedettä, kieliä sekä maantiedettä ja matkaoppaita kuin muissa Vaski-kirjastoissa keskimäärin. Mitään aihealuetta Nummen kirjastossa ei puolestaan ole huomattavasti vähemmän kuin muualla. (Vaski-kirjastot 2013c.) Nummen kirjaston aineistonvalintaperiaatteisiin onkin kirjattu kokoelman tietokirjapainotteisuus. Kirjasto on profiloitunut perinteiseksi kirjakirjastoksi enemmän kuin muut lähikirjastot kokoelmansa laajuuden ja syvyyden vuoksi. (Nummen kirjasto 2012.) Kaikkea aineistoa ei kuitenkaan voi olla minkään kirjaston kokoelmissa. Kokoelmatyö on valintojen tekemistä, joidenkin aineistojen suosimista toisten kustannuksella. Valintojen taustalla puolestaan pitäisi olla tietoisuus asiakkaiden tarpeista ja toiveista.

4.3 Asiakaskysely: toiveita, kiitosta ja kritiikkiä

Tilastotiedoista saadaan hyödyllistä tietoa kirjaston asiakkaiden kokoelman käytöstä, mutta yhtä arvokasta tietoa voidaan kerätä asiakaskyselyjen avulla. Tiedonkeruun lisäksi on tärkeää kysyä asiakkaiden mielipiteitä ja antaa heille mahdollisuus vaikuttaa kirjaston palveluihin. Tutkimusta varten Nummen kirjaston asiakaskunnalle tehtiin kirjallinen asiakaskysely, joka oli esillä kirjastossa neljän viikon ajan maaliskuussa 2014. Kyselyn tavoitteena oli kerätä asiakkaiden mielipiteitä Nummen kirjaston kokoelmasta. Kysymyksissä keskityttiin erityisesti asiakkaiden toiveisiin siitä, minkälaista aineistoa kokoelmassa pitäisi olla nykyistä enemmän. Kirjallinen asiakaskysely haluttiin pitää suhteellisen lyhyenä, jotta mahdollisimman monet asiakkaat vastaisivat siihen.¹⁸ Näin ollen asiakaskyselyssä oli kahdeksan kysymystä kaksipuolisella A4-paperilla. Vastaajien ikää ja sukupuolta kartoittavien kysymysten lisäksi kysely sisälsi monivalintakysymyksiä ja yhden avoimen kysymyksen.

Asiakaskyselyn kysymykset ja tulokset on esitetty tutkimuksen liitteessä 4. Kyselyyn vastasi 54 henkilöä, joten 50 vastaajan tavoite ylittyi. Vastanneista melkein 74 prosenttia oli naisia, mikä ei sinänsä ole yllättävää. Naiset vastaavat säännöllisesti kirjaston asiakaskyselyihin ahkerammin kuin miehet. Mahdollisen vertailun helpottamiseksi kyselyssä vastaajat jaettiin samoihin ikäryhmiin kuin Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa, ja lisäksi alle kouluikäisten ikäryhmä jätettiin pois. Eniten vastaajia oli 30–49-vuotiaiden ikäryhmässä. Positiivisesti yllättävää on, että kyselyyn vastasi melkein yhtä paljon 7–14-vuotiaita. Nämä ikäryhmät muodostivat hieman yli 60 prosenttia kaikista vastaajista. Sitä vastoin 15–17-vuotiaat eivät vastanneet kyselyyn ollenkaan. Heidän jälkeensä vähiten vastauksia saatiin yli 75-vuotialta, joita oli vastaajien joukossa kolme. (Liite 4.) Vastaajien ikää ja sukupuolta selvittävien kysymysten jälkeen seurasivat kysymykset Nummen kirjaston kokoelmasta.

---

¹⁸ Asiakkaita kannustettiin vastaamaan myös arvonnalla. Kaikkien yhteystietonsa jättäneiden vastaajien kesken arvottiin kolme uutta suomalaista romaania.

Kolmannessa kysymyksessä kartoitettiin vastaajien mielikuvaa Nummen kirjaston nykyisestä kokoelmasta. Vastaajat saivat valita mielestään parhaiten kirjaston kokoelmaa kuvaavia adjektiiveja. Viidentoista adjektiivin joukossa oli sekä positiiviseksi että negatiiviseksi määreiksi miellettyjä sanoja. Kaiken kaikkiaan positiivisia määreitä valittiin huomattavasti enemmän kuin negatiivisia. Lähes puolet vastaajista piti Nummen kirjaston nykyistä kokoelmaa monipuolisena. Seuraavaksi valituimpia adjektiiveja olivat mielenkiintoinen, riittävä ja hyväkuntoinen. Kukaan vastaajista ei pitänyt kokoelmaa tylsänä ja vain muutama piti sitä huonokuntoisena ja yksipuolisena. Valituin negatiivinen sana puolestaan oli keskinkertainen, jonka valitsi lähes 25 prosenttia vastaajista. (Liite 4.) Kyselyn perusteella voidaan siis päätellä, että asiakkaat näkevät Nummen kirjaston kokoelman melko positiivisesti. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että heidän mielestään siinä ei olisi parantamisen varaa.

Seuraavaksi kyselyssä tiedusteltiin mitä aineistolajeja vastaajat haluaisivat, että kirjaston kokoelmaan hankittaisiin nykyistä enemmän. Vaihtoehtoina oli useita erilaisia aineistolajeja, joista monet oli lisäksi jaettu aikuisten, nuorten ja lasten kategorioihin. Valintojen määrää ei rajoitettu. Vastaajat toivoivat eniten lisää aikuisten kauno- ja tietokirjoja, mikä on hieman yllättävää, sillä kokoelmasta suurin osa on juuri aikuisten kirjallisuutta. Muita formaatteja kuten äänikirjoja, musiikkia ja pelejä toivottiin huomattavasti vähemmän. Aikuisten elokuvat eivät myöskään nousseet vastauksissa erityisesti esiin, mutta sitä vastoin lähes 20 prosenttia vastaajista toivoi lisää sekä nuorten että lasten elokuvia. Lähes yhtä paljon toivottiin aikakauslehtiä ja vieraskielisiä kirjoja. Vastaajista lähes kymmenen prosenttia halusi kokoelmaan lisää runoja ja näytelmiä, joista on Käyttäjät ja kokoelmat -projektin mukaan ylitarjontaa. Vastaavasti paljon lainattuja kuvakirjoja toivoi lisää vain kaksi vastaajaa. (Liite 4, Vaski-kirjastot 2013a.) Tämä voi johtua osittain siitä, että kyselyyn vastanneet vanhemmat eivät vastauksissaan tulleet ajatelleeksi koko perheensä kokoelmatarvetta.

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, minkälaista aikuisten kaunokirjallisuutta vastaajat toivoivat lisää kirjaston kokoelmaan. Kuudestatoista vaihtoehdosta ehdottomasti suosituin oli käännöskirjallisuus, jonka valitsi hieman yli 40 pro-

senttia vastaajista. Seuraavaksi eniten toivottiin sekä kotimaisia romaaneja että romantiikkaa, ja näiden hännillä seurasivat klassikot ja historialliset romaanit. Dekkarit olivat vasta kuudennella sijalla. Yleensä ei ole kovinkaan mielekästä yhdistää genrejä tiettyyn sukupuoleen. Tästä huolimatta naisvastaajien suuren määrän voidaan ajatella vaikuttaneen ainakin romantiikan korkeaan sijaan ja siihen, että sota- ja eräkirjoja toivottiin vähiten. ”Jokin muu” -vaihtoehto valittiin seitsemän kertaa, mutta vain yksi vastaajista täsmensi, että toivoo lisää englanninkielistä kirjallisuutta. (Liite 4.) Muiden toiveet jäävät siltä osin arvailun varaan.

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin, minkälaista tietokirjallisuutta he toivoivat kokoelmaan lisää. Monivalintakysymyksessä oli 27 vaihtoehtoa, jotka vastasivat pääpiirteissään Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa käytettyjä tietokirjallisuuden aihealueita.¹⁹ Selvästi toivotuin aihealue oli terveys ja hyvinvointi, joita käsitteleviä kirjoja toivoi lisää yli 35 prosenttia vastaajista. Myös seuraavia aihealueita valittiin useita kertoja: askartelu ja käsityöt, elämäkerrat, kielet sekä kotitalous ja ruoanlaitto. Vastaukset eivät mene yksin Käyttäjät ja kokoelmat -projektin tulosten kanssa. Toisin kuin kyselyn vastaukset antavat ymmärtää, esimerkiksi elämäkertoista on projektin mukaan yllätyksellisesti yllätyksellisesti kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa. Kielissä kysyntä on suurempaa kuin tarjonta, mikä näkyy myös kyselyn vastauksissa. Toisaalta kysyntä on tarjontaa suurempaa myös kasvatusta ja opetusta sekä taloutta käsittelevissä kirjoissa, mutta niitä toivottiin kyselyssä vähiten. (Liite 4, Vaski-kirjastot 2013d.) Se, miten ihmiset käyttävät kokoelmaa tilastojen mukaan ja mitä he toivovat kokoelman sisältävän, voikin erota toisistaan huomattavasti.

Seitsemännessä kysymyksessä kartoitettiin sitä, miten hyvin Nummen kirjaston nykyinen kokoelma täyttää asiakkaiden tarpeita. Vastaajilta tiedusteltiin, miten hyvin he löytävät kokoelmasta aineistoa työntekoon, opiskeluun, harrastuksiin, ajanvietteeseen, viihteeseen, yleissivistykseen ja arjen tietotarpeisiin. Vastaajien piti valita sopivin vastausvaihtoehto viisiportaiselta asteikolta, jossa 1 on ”en lainkaan” ja 5 on ”erittäin hyvin”. Kaikkien vastausten yhteinen keskiarvo oli

---

¹⁹ Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa käytetyistä aihealueista jätettiin kyselyssä pois musiikin eri alalajit. Jotkin aihealueiden nimet myös muutettiin yleistajuisimmiksi tai vastaamaan paremmin aihealueen sisältöä.

3,81. Tämä on suhteellisen hyvä tulos, mikä viittaa siihen, että vastaajat löytävät keskimäärin melko hyvin Nummen kirjaston kokoelmasta aineistoa erilaisiin tarpeisiinsa. Parhaiten kokoelmasta löydetään aineistoa ajanvietteeseen ja viihdyttelyyn, jotka saivat paljon ”melko hyvin” ja ”erittäin hyvin” vastauksia. Huonoiten aineistoa löydetään työntekoon ja opiskeluun, joiden keskiarvot olivat 3,5 paikkeilla. (Liite 4.) Tästä voi päätellä, että Nummen kirjaston kokoelma painottuu enemmän viihdyttelyyn ja vapaa-aikaan kuin opintoihin ja työntekoon liittyviin aineistoihin.

Asiakaskyselyn viimeisenä kohtana oli avoin kysymys, johon vastaajia pyydettiin kirjoittamaan toiveensa siitä, millaista aineistoa he haluavat Nummen kirjaston hankkivan. Vastaajia kannustettiin myös kommentoimaan kirjaston nykyistä kokoelmaa tai jättämään muuta palautetta. Avoimeen kysymykseen vastasi 26 henkilöä, eli hieman alle puolet kyselyyn vastanneista. Monet toivoivat kirjastolta lisää jotain aineistoa, kuten esimerkiksi vitsikirjoja, nuorten kirjoja ja elokuvia, moottoripyöriin liittyviä kirjoja, kauhukirjoja ja Mindfulness-kirjoja. Suurin osa palautteesta oli positiivista. Vastaajat pitivät mm. kirjaston nykyistä kokoelmaa hyvänä ja henkilökuntaa ystävällisenä. Vastaajat jättivät myös joitakin parannusehdotuksia ja hieman kritiikkiä. Muutamat vastaajat toivoivat, että kirjasto olisi auki myös lauantaisin. Yhden vastaajan mielestä puolestaan kirjojen löytäminen hyllystä ja verkkokirjastosta on vaikeaa. (Liite 4.) Kaiken kaikkiaan kysely onnistui hyvin. Vastaukset olivat pääosin odotettuja, mutta monesti myös yllättäviä. Asiakaskyselyn avulla saatiin käyttökelpoista tietoa vastaajien kirjastokoelmaan liittyvistä toiveista ja kokoelman käytöstä. Kyselyn tuloksia voidaan käyttää yhdessä erilaisten tilastotietojen kanssa Nummen kirjaston kokoelman kehittämisessä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA KEHITTÄMISKOHTEITA

Kokonaisvaltainen kirjastokokoelma on tasapainoinen, toimiva ja laadukas. Kokoelma on aina osiensa summa, ja kaikkia näitä osia on tarkasteltava kokoelman kehittämisessä. Mahdollisten ongelma-alueiden paljastamisen lisäksi on yhtä tärkeää muodostaa kuva kokoelman toimivista osa-alueista. Sekä Nummen kirjaston kokoelman vahvuuksiin että sen heikkouksiin kiinnitetäänkin seuraavaksi erityistä huomiota. Luvussa esitellään millainen Nummen kirjaston kokoelma on nyt ja miltä se voisi näyttää tulevaisuudessa.

5.1 Hyvät lähtökohdat

Tässä tutkimuksessa Nummen kirjaston kokoelmaa arvioitiin sekä kokoelma-keskeisin että käyttö- ja käyttäjäkeskeisin menetelmin. Aineistokokoelmaa tutkittiin tarkastelemalla kokoelmatilastoja ja lainauslukuja. Kirjastonhoitajan teema-haastattelulla saatiin tietoa Nummen kirjaston kokoelmatyöstä ja kokoelman historiasta. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös Nummen kirjaston vaikutusalueen asukkaita ja heidän aktiivisuuttaan kirjaston käytössä. Kirjallisella asiakaskyselyllä kerättiin puolestaan tietoa Nummen kirjaston asiakkaiden kirjastokokoelmaan liittyvistä toiveista ja tarpeista. Erilaisia tilastotietoja, teemahaastattelun vastauksia ja asiakaskyselyn tuloksia esiteltiin tarkemmin edellisissä luvuissa sekä työn liitteissä. Niistä piirtyy selkeä kuva Nummen kirjaston aineistokokoelman tilasta.

Nummen kirjaston aineistokokoelma on Turun kaupunginkirjaston lähikirjastoista suurin ja lainatuin. Kokoelmassa on yli 42 000 nidettä erilaisia aineistoja. Hyvä lainauskiertoluku ja vuosittaisten lainojen korkea määrä kertovat siitä, että kokoelmaa käytetään paljon. Epäilemättä tähän vaikuttaa kokoelman suuruuden lisäksi aineiston jatkuva uusiutuminen: sekä poistoja että hankintoja tehtiin vuonna 2013 kokoelman kokoon nähden kiitettävästi. On myös hyvin mahdollista, että vuosina 2009–2010 tehty valtava 15 000 niteen poisto kokoelmasta oli ainakin jossakin määrin hyväksi kirjastokokoelmalle, vaikka esimerkiksi lasten-

kirjallisuus menetti tilaa. Kokoelmasta poistui tällöin paljon huonokuntoista, vanhaa ja vähän lainattua aineistoa. Jäljelle jäänyt kokoelma pääsi näin paremmin esiin.

Aineiston karsinta kuuluu kaikkien Nummen kirjaston työntekijöiden tehtäviin, mutta aineistohankinnat ovat pääasiassa yhden kirjastonhoitajan vastuulla. Vaikka Nummen kirjaston kokoelma onkin lähikirjaston kokoelmaksi varsin suuri, on kokoelma vielä yhden ihmisen hallittavissa. Näin on perusteltua, että kokoelmaan ja aineistohankintoihin perehtynyt työntekijä tekee yksin kirjaston aineistovalinnat, muiden ehdotuksia ja mielipiteitä kuunnellen. Kokoelman kehittämistä mietitäänkin kaikkien työntekijöiden kesken.

Nummen kirjaston kokoelma on varsin tavanomainen yleisen kirjaston kokoelma, vaikka sillä onkin omat erityispiirteensä. Kokoelmassa on tarjolla aineistoa kaikille ikäryhmille erilaisissa formaateissa. Valtaosa kokoelmasta on kuitenkin kirjoja. Kokoelmaan kuuluu myös mm. sarjakuvia, elokuvia, musiikkia, äänikirjoja, aikakauslehtiä ja digitaalisia pelejä. Lapsille ja nuorille on omat aineistonsa, mutta pääosa Nummen kirjaston kokoelmasta on aikuisten kirjallisuutta. Kokoelma on tietokirjapainotteinen, ja siinä on paljon varsinkin taide- ja historiakirjoja. Nummen kirjaston kokoelmassa on myös muihin Vaski-kirjastoihin verrattuna tavallista enemmän runoja ja näytelmiä.

Nummen kirjaston alueella eri ikäluokkien aktiivisuus kirjaston käytössä vaihtelee. Naiset ovat kuitenkin säännöllisesti aktiivisempia kirjaston käyttäjiä kuin miehet. Tämä näkyi myös kirjallisessa asiakaskyselyssä, jossa suurin osa vastaajista oli naisia. Asiakaskyselyn vastausten perusteella valtaosalla Nummen kirjaston asiakkailta on positiivinen kuva kirjaston kokoelmasta. He pitävät aineistokokoelmaa mm. monipuolisena, mielenkiintoisena ja riittävänä. Kokoelma pystyy myös melko hyvin täyttämään asiakkaiden tarpeet, varsinkin ajanvietteen ja viihteen suhteen.

Kaiken kaikkiaan Nummen kirjaston kokoelma näyttäytyy tarkastelun jälkeen uusiutuvana, tarpeellisena ja paljon käytettynä. Kokoonsa nähden se täyttää hyvin asiakkaiden tarpeet kattaessaan monia eri aineistolajeja ja aihealueita.

Kokoelmalla onkin hyvät lähtökohdat kehittyä vielä paremmaksi kirjastokokoelmaksi. Vaikka Nummen kirjaston aineistokokoelmaa voidaan tarkastelun jälkeen pitää melko hyvänä kokoelmana, siitä löytyy kuitenkin osia, joiden kehittämistä kannattaa miettiä tarkemmin.

5.2 Parantamisen varaa

Nummen kirjaston aineistokokoelman lähempi tarkastelu nosti esiin asioita ja alueita, joihin kannattaa jatkossa kiinnittää erityistä huomiota kokoelmatyössä. Pohdintaa herättää esimerkiksi uusien aineistoformaattien asema kokoelmassa. Yleisissä kirjastoissa on viimeisen vuosikymmenen aikana mietitty uusien aineistoformaattien suhdetta kirjaston perinteiseen kirjakokoelmaan. Miten paljon kirjastokokoelmassa pitäisi olla muita aineistoja kuin kirjoja? Nummen kirjasto on vielä perinteinen kirjakirjasto. Uudet formaatit ovat saaneet sijaa Nummen kirjaston kokoelmassa, mutta kokoelma on yhä vahvasti kirjapainotteinen. Tässä ei ole sinänsä mitään moitittavaa, sillä kirjoja lainataan paljon. Muiden aineistolajien kysyntää ja tarjontaa kannattaa kuitenkin tarkkailla. Nummen kirjaston aineistolajien lainaus- ja hankintamäärät esimerkiksi osoittavat, että varsinkin äänikirjoja ja DVD-levyjä voisi hankkia kokoelmaan nykyistä enemmän.

Teknologian jatkuvan uusiutumisen vuoksi jotkut aineistoformaatit syrjäytetään hyvinkin nopeasti. Suurin osa kirjastojen musiikkikokoelmista on CD-levyjä, joiden lainaus on vähentynyt huomattavasti musiikin siirtyessä verkkoon. Fyysisen esineen tilalle on tullut aineeton tiedosto. Musiikkilevyjen kysyntää kannattaakin seurata tarkasti, sillä on odotettua, että musiikin lainaus tulee tulevaisuudessa vähenemään yhä enemmän. Tällöin musiikkilevyjen hankintamääriä pitää miettiä uudelleen. Kirjaston on kuitenkin säilytettävä jonkinlainen musiikkikokoelma niitä asiakkaita varten, jotka tulevaisuudessakin haluavat lainata musiikkia kirjastosta. Nummen kirjaston kannattaa miettiä, minkälaisen musiikkikokoelman he haluavat säilyttää. Pitäisikö säilyttää vähän kaikkea vai erikoistua johonkin tiettyyn musiikkilajiin? Perusteltu ja tarkkaan mietitty suunnitelma ohjaa poistoja ja hankintoja ja parantaa kokoelman tasoa.

Kirjasto voi kokoelmallaan erikoistua johonkin tiettyyn aihealueeseen muita aihealueita enemmän tai painottaa kokoelmassaan tietynlaista aineistoa. Kokoelman painotukset kannattaa miettiä tarkkaan ja olisi hyvä, jos ne myös perusteltaisiin kokoelmapolitiikassa. Näin tiettyjen asioiden painottaminen kokoelmassa ei olisi automaattista, vaan sitä tulisi mietittyä tasaisin väliajoin kokoelmapolitiikkaa päivitettäessä. Runot mainitaan erikseen Nummen kirjaston aineistonhankintaperiaatteissa, ja niitä sekä näytelmiä on kokoelmassa tavallista enemmän verrattuna muihin Vaski-kirjastoihin. Vaikka osa asiakaskyselyn vastaajista toivoikin lisää runoja ja näytelmiä Nummen kirjaston kokoelmaan, tilastotietojen mukaan niistä on enemmän tarjontaa kuin kysyntää. Runojen ja näytelmien asemaa kokoelmassa voisikin pohtia. Vievätkö ne tilaa muilta aineistoilta? Voisiko niitä nostaa enemmän esille ja näin lisätä niiden lainausta?

Nummen kirjaston kokoelma on painottunut myös vahvasti aikuisten tietokirjallisuuteen. Tätä on perusteltu mm. sillä, että kirjaston vaikutusalueella asuu keskimääräistä enemmän nuoria aikuisia, joista monet ovat opiskelijoita. On kuitenkin viitteitä siitä, että nuoret aikuiset eivät käytä Nummen lähikirjastoa niin paljon kuin on oletettu. He käyttävät usein muita Vaski-kirjastoja ja omien oppilaitostensa kirjastoja. Lisäksi tilastotietojen mukaan Nummen kirjastossa aikuisten tietokirjallisuudesta on enemmän tarjontaa kuin kysyntää. Tietokirjoja hankitaan prosentuaalisesti enemmän kuin niitä lainataan ja niitä on kokoelmassa enemmän kuin aikuisten kaunokirjoja. Asialla on kuitenkin myös kääntöpuolensa: nuoret aikuiset eivät ole ainoita tietokirjojen lainaajia, eivätkä luultavasti edes tietokirjoja eniten lukeva ryhmä. Lisäksi tietokirjoja lainataan Nummen kirjastosta enemmän kuin aikuisten kaunokirjallisuutta. Vaikka tietokirjallisuuden vahva asema kannattaisikin säilyttää, on tietokirjakokoelma pidettävä ajankohtaisena, selkeänä ja mielenkiintoisena. Kokoelmatyössä voisikin säännöllisesti tarkastella tietokirjojen eri aihealueiden kysyntä- ja tarjontalukuja ja karsia erityisesti niitä aihealueita, joista on ylitarjontaa.

Yleisen kirjaston tietokirjakokoelmassa voi olla haastavaa löytää sopiva tasapaino paljon lainattujen ja vähän lainattujen aihealueiden kesken. On luonnollista, että kokoelma painottuu aihealueisiin, joita asiakkaat kyselevät ja lainaavat

paljon. Kokoelmassa on hyvä kuitenkin olla myös jonkin verran harvinaisempia ja vähän kysytyjä aihealueita, joilla on oma pieni lainaajajoukkonsa. Nummen kirjaston kokoelmassa kannattaa tarkkailla erityisesti yleisteosten, taiteiden, historian ja kansatieteen sekä kielten kysyntää ja tarjontaa. Myös kaunokirjallisuudessa eri aihealueiden lainausta kannattaa seurata. Kirjallinen asiakaskysely antoi viitteitä siitä, että asiakkaat kaipaavat kokoelmaan enemmän käännöskirjallisuutta. Toisaalta myös kotimaista kirjallisuutta ja romantiikkaa toivottiin lisää. Käyttäjät ja kokoelmat -projektissa ei ole vielä tutkittu kaunokirjallisuuden kysyntää ja tarjontaa eri genrejen tasolla, mutta tämä voi olla tulevaisuudessa mahdollista. Se auttaisi varmasti kaunokirjallisuuden kokoelmatyötä. Myös lastenkirjallisuuden eri lajien tarkemmista kokoelma- ja lainaustiedoista voisi olla hyötyä.

Nummen kirjaston vaikutusalueella on hieman keskimääräistä enemmän pieniä lapsia, ja alueen päiväkodit tekevät Nummen kirjaston kanssa yhteistyötä. Alueella on ala- ja yläkouluja, joiden oppilaat käyttävät kuitenkin paljon myös muita kirjastoja ja kirjastoautoa. Lastenkirjallisuutta lainataan Nummen kirjaston kokoelmasta prosentuaalisesti enemmän kuin mitä sitä hankitaan, ja varsinkin kuvakirjojen kysyntä on paljon suurempaa kuin niiden tarjonta. Lasten- ja nuortenkirjallisuutta voisikin hankkia kokoelmaan nykyistä enemmän. Nummen kirjaston tilat asettavat kuitenkin omat rajoituksensa lasten ja nuorten kirjakokoelman kasvattamiselle. Lastenkirjallisuus on huoneessa, jonne on vaikea mahduttaa enää lisää aineistoa. Nuorten aineistot ovat puolestaan samassa tilassa kuin aikuisten kirjallisuus, mutta omassa nurkkauksessaan. Kirjasto voisi miettiä erilaisia tila- ja hyllyratkaisuja, joilla pystyttäisiin lisäämään lasten- ja nuortenkirjallisuuden määrää. Myös sarjakuvien ja aikuisten elokuvien lisääminen voisi tulla mahdolliseksi luomalla niille lisää tilaa hyllyjen järjestystä tai kokoa muuttamalla. Pienetkin muutokset voivat vaikuttaa asiaan.

Valtaosa Nummen kirjaston aineistosta on suomenkielistä. Nummi-Halisen suuralueen asukkaista kuitenkin noin yksi kymmenestä puhuu jotain muuta kuin suomen- tai ruotsinkieltä äidinkielenään. Kirjaston kokoelmassa vieraskielistä kirjallisuutta on vähän, ja siitä valtaosa on englanninkielistä. Vieraskielistä kirjallisuutta ei juurikaan osteta Nummen kirjaston kokoelmaan, vaan suuri osa siitä

hankitaan siirtolainoina muista kirjastoista, mikä on sinänsä hyvä periaate. Siirtolainat kierrättävät Vaski-kirjastojen yhteistä kokoelmaa, ja ne pyritään vaihtamaan puolen vuoden välein. Näin vieraskielinen kokoelma uusiutuu ilman aineistohankintabudjetin kuluttamista. Siirtolainoista huolimatta Nummen kirjastossa on kuitenkin verrattain vähän vieraskielistä kirjallisuutta. Tämä voi näyttää ongelmattomalta, sillä vieraskielisen aineiston lainausluvut ovat myös pienet. Vähäinen lainausprosentti ei kuitenkaan tässä tapauksessa välttämättä kerro siitä, ettei vieraskielistä aineistoa tarvittaisi. Aineistoa luultavasti lainataan vähän, koska sitä on vain vähän saatavilla. Nummen kirjaston vieraskielisen kirjallisuuden kokoelmaa voisikin parantaa. Ensin tarvitaan kuitenkin tietoa siitä minkälaisista ja minkä kielistä aineistoa lähialueen vieraskieliset asukkaat tarvitsevat ja toivovat. Tämän selvittämisessä auttavat asiakaskyselyt ja muut käyttäjätutkimukset.

Kuten monesti on jo tullut esille, kirjaston kokoelma on käyttäjiä varten ja asiakaslähtöisyys on olennaista aineistokokoelman kehittämisessä. Nummen kirjaston kannattaakin panostaa asiakkaiden kokoelmaan liittyvien tarpeiden ja toiveiden selvittämiseen. Kirjasto voisi esimerkiksi toteuttaa säännöllisesti kirjallisia asiakaskyselyjä ja tehdä myös eri käyttäjäryhmille suunnattuja kyselyjä. Vieraskielisten asiakkaiden lisäksi esimerkiksi lapsilta ja nuorilta voisi kysyä tarkemmin heidän kirjaston käytöstään ja siitä mitä he haluavat kirjastosta lainata. Tärkeää olisi selvittää myös ei-käyttäjien mielipiteitä. Asiakaskyselyjen lisäksi Nummen kirjaston kannattaa pysyä ajan tasalla kirjaston lähialueella tapahtuvista muutoksista ja tarkastella säännöllisin väliajoin lähialueen väestötilastoja. Käyttäjät ja kokoelmat -projektin lähialueiden asukkaiden kirjaston käytön aktiivisuudesta kertovat otokset voivat olla erityisen hedelmällisiä, kunhan tietoa on saatavilla säännöllisesti eri vuodenaikoina. Ne ikäryhmät, jotka järjestelmällisesti käyttävät enemmän muita kirjastoja kuin Nummen kirjastoa, kannattaa ottaa tarkkailun alaiseksi ja miettiä, miten heidät saisi Nummen kirjaston vakituisiksi asiakkaiden. Tämä on tärkeää myös hyvien lainauslukujen ylläpitämiseksi.

On todennäköistä, että yleisten kirjastojen lainausluvut jatkavat tulevaisuudessa laskuaan. Nummen kirjasto voi taistella tätä suuntausta vastaan hyvällä, käyttä-

jät huomioon ottavalla kokoelmatyöllä. Kokoelmatyöhön kuuluu myös käyttökelpoisen kokoelmapolitiikan laatiminen. Nummen kirjaston aineistohankintaperiaatteita on kirjattu ylös vuonna 2012 ja Vaski-kirjastojen yhteiset kokoelmalinjat on julkaistu 2013. Tästä huolimatta Nummen kirjasto hyötyisi yksityiskohtaisemmasta kirjaston kokoelmatyön ja kokoelman kuvaamisesta. Dokumenttiin voisi kirjata ylös esimerkiksi hankinta- ja poistoperiaatteet, kokoelman painotukset ja niiden perustelut, erilaisten aineistolajien määrä kokoelmassa sekä alueet, joihin pitää kiinnittää erityistä huomiota. Kokoelmapolitiikassa voisi mainita myös jokaisen työntekijän roolit ja vastuut kokoelmatyössä ja miten kokoelmaa kehitetään tulevaisuudessa. Dokumenttia ei kannata unohtaa kaappiin pölyttymään, vaan sitä pitäisi päivittää vuosittain vastaamaan kirjastokokoelman todellista tilannetta. Kirjallisesta kokoelmapolitiikasta on hyötyä kaikille työntekijöille, mutta erityisesti uusille henkilökunnan jäsenille, jotka eivät tunne kokoelman taustaa.

5.3 Kehittyvä kokoelma

Miltä Nummen kirjaston kokoelma näyttää viiden tai kymmenen vuoden päästä? Jos kirjastokokoelma jatkaa kehittymistään asiakaslähtöisempään suuntaan, on aineistokokoelma tulevaisuudessakin Nummen kirjaston ratkaiseva etu. Laaja, laadukas ja uusiutuva kokoelma pysyy Nummen kirjaston kirjastopalvelujen ytimenä. Se pyrkii palvelemaan lähialueiden asukkaiden sekä alueen ulkopuolelta tulevien asiakkaiden tarpeita ja toiveita. Lisäksi kokoelma täyttää kansalliset ja kansainväliset yleisten kirjastojen standardit ja laatusuositukset.

Tulevaisuudessa Nummen kirjaston kokoelmassa on sopivassa suhteessa aineistoa ajanvietteeseen, harrastuksiin, opiskeluun, työntekoon, yleissivistykseen ja viihteeseen. Kokoelmassa on paljon kaunokirjallisuutta ja vielä enemmän tietokirjallisuutta. Tietokirjallisuus on ajankohtaista, hyödyllistä ja kiinnostavaa. Kokoelmaan kuuluu myös paljon lastenkirjallisuutta ja jonkin verran nuorten aineistoja. Tulevaisuudessa kirjaston aineistokokoelman kirjapainotteisuus vähenee ja uudet formaatit lisääntyvät. Vaikka kirjat vievätkin ison osan Num-

men kirjaston kokoelmasta, on aineistoa paljon saatavilla myös äänikirjoina, DVD-levyinä ja digitaalisina peleinä. Vaski-kirjastojen yhteinen elektronisten aineistojen kokoelma lisääntyy ja monipuolistuu, mikä voi vaikuttaa kokoelmaan hankittavien fyysisten teosten määrään. Fyysistä kirjaa on kuitenkin vaikea syrjäyttää nopeasti, jos ollenkaan.

Vieraskielisten asukkaiden määrä Nummen kirjaston vaikutusalueella jatkaa kasvuaan, mikä pitkällä aikavälillä väistämättä vaikuttaa myös kirjaston tarjomiin palveluihin ja kokoelman sisältöön. Aineistokokoelmaa kehitettäessä tarkkaillaankin alueen väestössä tapahtuvia muutoksia. Kirjasto jatkaa lasten luku-harrastuksen tukemista ja antaa heille myös muita tarinallisia elämyksiä musiikin, pelien, elokuvien, lehtien ja äänikirjojen muodossa. Tärkeä yhteistyö päiväkotien ja koulujen kanssa jatkuu ja monipuolistuu. Myös iäkkäiden asiakkaiden kokoelmatarpeisiin ja palveluihin kiinnitetään erityistä huomiota. Nummen kirjasto tekee näin pitkäjänteistä työtä alueen väestön kirjaston käytön lisäämiseksi.

Nummen kirjaston lainausluvut pysyvät ennallaan kehittyvän aineistokokoelman, laajojen aukioloaikojen ja säännöllisen käyttäjien kokoelmatarpeiden kartoittamisen ansiosta. Kirjasto myös päivittää säännöllisin väliajoin kokoelmapolitiikkaansa ja tarkastelee kokoelmatilastoja sekä Vaski-kirjastojen Käyttäjät ja kokoelmat -projektin uusimpia tuloksia. Aineistokokoelman järjestelyä ja esille tuomista mietitään usein, ja aineistopromootion ansiosta myös kokoelman vanhemmat aineistot pääsevät esiin. Kokoelmassa on paljon uutuuksia, ja runsaat poistot ja hankinnat pitävät aineistokokoelman ajankohtaisena ja hyväkuntoisena. Tulevaisuudessa Nummen kirjaston kokoelma on kehittyvä ja asiakaslähtöinen kirjastokokoelma, jonka kehittämiseen koko henkilökunta osallistuu.

6 LOPUKSI

Tutkimuksessa tarkasteltiin Nummen kirjaston aineistokokoelmaa kirjastotilastojen, kirjastonhoitajan teemahaastattelun ja kirjallisen asiakaskyselyn avulla. Tavoitteena oli selvittää, onko kokoelma hyvä kirjastokokoelma eli vastaako se käyttäjiensä tarpeita ja toiveita. Näin tutkimuksen tarkastelun kohteena olivat myös Nummen kirjaston vaikutusalueen väestö ja kirjaston asiakaskunta. Tulokseksi saatiin kokonaiskuva Nummen kirjaston kokoelman tilasta ja sen heikkouksista ja vahvuuksista.

Kirjaston sydän on kokoelma, ja Nummen kirjaston sydän sykkii verrattain hyvin muutamista rytmihäiriöistä huolimatta. Kokoelman lukuisien hyvien puolien lisäksi tutkimus toi esiin mahdollisia ongelma-alueita. Tulevaisuudessa Nummen kirjaston kokoelmatyössä kannattaakin kiinnittää erityistä huomiota kokoelman painotuksiin, uusien aineistoformaattien lisäämiseen, tietokirjallisuuden aihealueiden kysynnän ja tarjonnan parempaan kohtaamiseen, lastenkirjallisuuden kasvattamiseen tilojen sallimissa puitteissa ja vieraskielisen kirjallisuuskokoelman parantamiseen. Eri asiakasryhmien tarpeet ja toiveet pitää pyrkiä ottamaan huomioon entistä paremmin kokoelman kehittämisessä.

Tutkimus onnistui hyvin tavoitteissaan ja sen tuloksista on hyötyä Nummen kirjaston kokoelmatyössä. Tutkimusta voidaan käyttää osana kokoelman laajempaa arviointia ja kartoittamista, ja sitä voidaan hyödyntää Nummen kirjaston kokoelmapolitiikan päivittämisessä. Vaikka tutkimus antoikin käyttökelpoisen yleiskuvan kirjastokokoelman tilasta, se ei ole tyhjentävä esitys Nummen kirjaston kokoelmasta. Aineistokokoelmaa kannattaakin tarkastella eri näkökulmista ja erilaisin menetelmin. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa ei ollut mahdollista tarkastella aineistokokoelmaa yksityiskohtaisesti eri kirjastoluokkien tasolla. Jatkossa yhtenä tutkimuskohteena voisi myös olla kokoelman kaunokirjallisuuden genrejen tarjonta ja kysyntä.

Kirjastokokoelman tarkastelussa on olennaista ottaa huomioon kokoelman käyttäjät. Tutkimus loi kuvan Nummen kirjaston vaikutusalueen väestöstä ja tarkas-

teli Nummen kirjaston asiakkaiden kokoelman käyttöä. Kirjallisen asiakaskyselyn avulla kartoitettiin käyttäjien kokoelmaan liittyviä tarpeita ja toiveita. Asiakaskyselyyn vastanneiden määrä oli kohtalainen, mutta vielä uskottavampia tuloksia saataisiin, jos Nummen kirjasto jatkaisi kokoelmaan liittyvien asiakaskyselyjen tekoa ja saisi vastaajien määrän nousemaan. Myös Nummen kirjaston vaikutusalueen asukkaita ja kirjaston asiakkaita voidaan tutkia vielä paljon yksityiskohtaisemmin.

Kokoelmatyön lähtökohtana on tieto kokoelmasta ja sen käyttäjistä. Tieto itsessään ei kuitenkaan kehitä kirjastokokoelmaa, vaan tietoon perustuva toiminta. Näin ollen tutkimus Nummen kirjaston kokoelmista ja asiakkaiden kokoelmatarpeista ja -toiveista ei vielä takaa kokoelman kehittymistä, mutta hyvin tutkittu ja perusteltu tieto on kuitenkin ensimmäinen askel kohti asiakaslähtöisempää kirjastokokoelmaa.

LÄHTEET

Almgren, P. & Jokitalo, P. 2011. Johdatus asiakkuuksien äärelle. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) Kirjasto 2012: Asiakkaan asialla. Helsinki: BTJ Finland Oy, 7–24.

Clayton, P. & Gorman, G. E. 2001. Managing information resources in libraries: collection management in theory and practice. London: Library Association Publishing.

Evans, G. E. & Zarnosky Saponaro, M. 2005. Developing Library and Information Center Collections. 5. painos. Westport, Conn.: Libraries Unlimited.

Gubbin, B. & Koontz, C. (toim.) 2010. IFLA Public Library Service Guidelines. 2. uudistettu painos. IFLA Publications 147. Berlin; New York: De Gruyter Saur.

Hibner, H. & Kelly, M. 2010. Making a Collection Count: A holistic approach to library collection management. Oxford: Chandos Publishing.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. 15.–17. painos. Helsinki: Tammi.

Huttunen, T. 2011. Kirjastoaineiston ekologinen jalanjälki: Ympäristönäkökulma aineiston poistamiseen, varastointiin ja muovitukseen. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Johnson, P. 2009. Fundamentals of Collection Development and Management. 2. painos. Chicago: American Library Association.

Kirjastolaki 4.12.1998/904.

Kotila, H. 2013. Tavoitteena pikkuusen paree kokoelma: kirjaston kokoelmapolitiikka ja kokoelmatyö. YAMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.3.2014. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013090915057>

Lahtinen, J. 2013. Vaski-kirjastoja alueellisessa vuorovaikutuksessa. Viitattu 23.4.2014. <http://vaski.wordpress.com/projektit/kayttajat-ja-kokoelmat/>

Maunu, U. 2011. Asiakkaan kirjasto. Teoksessa Almgren, P. & Jokitalo, P. (toim.) Kirjasto 2012: Asiakkaan asialla. Helsinki: BTJ Finland Oy, 101–118.

Miettunen, M. 2011. Kokoelmatyö tälle vuosituhannelle. Kirjastolehti 4/2011, KirjastoPRO 6–7.

Nummen kirjasto. 2012. Nummen kirjaston aineistonvalintaperiaatteet 2012.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Yleisten kirjastojen laatusuositus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 21.3.2014. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OKM20.pdf?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2013. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Viitattu 13.4.2014. <http://tilastot.kirjastot.fi/>

Poll, R. & Boekhorst, P. 2007. Measuring Quality: Performance Measurement in Libraries. IFLA Publications 127. 2. korjattu painos. München: K.G. Saur.

Pärty, J. 2011. Turun alueprofiili 2011. Turun kaupunki: Kaupunkitutkimus ja tieto. Viitattu 23.4.2014. <http://www.turku.fi/public/default.aspx?contentid=335478&nodeid=18632>

Ranganathan, S. R. 1952. Library Book Selection. London: G. Blunt & Sons.

Turun kaupunginkirjasto. 2012. Kirjastoissa käynnit 2012. Viitattu 11.4.2014. <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=6838&culture=fi-FI&contentlan=1>

- Turun kaupunginkirjasto. 2013a. Nummen kirjaston vuositilasto 2013 Aurora-kirjastojärjestelmästä.
- Turun kaupunginkirjasto. 2013b. Nummen kirjaston vuositilasto 2012 Aurora-kirjastojärjestelmästä.
- Turun kaupunki. 2013. Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2013. Viitattu 23.4.2014. <http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=3981>
- Vaski-kirjastot. 2014. Vaski extranet: Käyttäjät ja kokoelmat. Viitattu 23.4.2014. <http://vaski.wordpress.com/projektit/kayttajat-ja-kokoelmat/>
- Vaski-kirjastot. 2013a. Vaski extranet: Turun tulokset, syksy 2013, Nummen kirjaston kaunokirjallisuuden kysyntä ja tarjonta. Viitattu 25.4.2014. <http://vaski.wordpress.com/turun-tulokset/>
- Vaski-kirjastot. 2013b. Vaski extranet: Turun tulokset, syksy 2013, Nummen kirjaston perustiedot. Viitattu 23.4.2014. <http://vaski.wordpress.com/turun-tulokset/>
- Vaski-kirjastot. 2013c. Vaski extranet: Turun tulokset, syksy 2013, Nummen kirjaston tarjonta suhteessa Vaskin keskimääräiseen tarjontaan. Viitattu 25.4.2013. <http://vaski.wordpress.com/turun-tulokset/>
- Vaski-kirjastot. 2013d. Vaski extranet: Turun tulokset, syksy 2013, Nummen kirjaston tietokirjallisuuden kysyntä ja tarjonta. Viitattu 25.4.2014. <http://vaski.wordpress.com/turun-tulokset/>
- Vaski-kirjastot. 2013e. Vaski extranet: Turun tulokset, kevät 2013, Nummen kirjaston perustiedot. Viitattu 26.4.2014. <http://vaski.wordpress.com/turun-tulokset/>
- Vaski-kirjastot. 2013f. VASKI-kirjastojen kokoelmalinjat. Viitattu 12.4.2014. <http://uki01.hosting.documenta.fi/kokous/20132383-5-1.PDF>
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Wilén, R. & Kortelainen, T. 2007. Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet: teoria, menetelmät, käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Wilén, R. 2011. Aineiston poistaminen kokoelmien kehittämisen työvälineenä. Signum 1/2011, 11–17. Viitattu 12.5.2014. <http://ojs.tsv.fi/index.php/signum/article/view/4059/3800>

Liite 1. Nummen kirjaston kokoelma vuonna 2013.

Taulukko 1. Nummen kirjaston kokoelman aineistolajien suuruus, lainaus, hankinnat ja poistot vuonna 2013. Taulukossa ei ole mukana tutkimuksesta pois rajattuja aineistoja.

Aineistolajit	Suuruus määrä/prosentti	Lainaus määrä/prosentti	Hankinta määrä/prosentti	Poistot määrä/prosentti
Kirjat	37325/87,56	144544/78,77	3124/83,09	4462/91,70
Opinnäytteet	129/0,30	503/0,27	11/0,29	34/0,70
Äänikirjat	707/1,66	5558/3,03	79/2,10	19/0,39
Blu-ray	31/0,07	434/0,24	8/0,21	1/0,02
CD-Rom	53/0,12	274/0,15	4/0,11	27/0,56
DVD	1617/3,79	20181/11,0	273/7,26	73/1,50
Moniviestin	203/0,48	1296/0,71	12/0,32	21/0,43
Isotekstiset kirj.	52/0,12	266/0,15	1/0,03	2/0,04
Kartta	40/0,09	123/0,07	2/0,05	3/0,06
Musiikki (CD)	2081/4,88	7169/3,91	183/4,87	204/4,19
Nuotti	242/0,57	1947/1,06	15/0,40	10/0,21
Digitaaliset pelit	146/0,34	1198/0,65	48/1,28	10/0,21
YHTEENSÄ	42626/100	183493/100	3760/100	4866/100

Taulukko 2. Nummen kirjaston kirjakokoelman aihealueiden suuruus, lainaus ja hankinnat vuonna 2013.

Aihealueet	Suuruus määrä/prosentti	Lainaus määrä/prosentti	Hankinta määrä/prosentti
Suomenkieliset	36131/96,34	139525/96,02	3074/98,02
Ruotsinkieliset	391/1,04	1152/0,79	10/0,32
Englanninkieliset	836/2,23	3858/2,66	47/1,50
Muunkieliset	145/0,39	767/0,53	5/0,16
Aikuisten kirjallisuus	27999/74,65	100610/69,24	2339/74,59
Lasten kirjallisuus	9507/25,35	44703/30,76	797/25,41
Kaunokirjallisuus	20286/54,09	86947/59,83	1589/50,67
Tietokirjallisuus	17220/45,91	58366/40,17	1547/49,33
Aikuisten kaunokirj.	12169/32,45	47028/32,36	931/29,69
Lasten kaunokirj.	8117/21,64	39919/27,47	658/20,98
Aikuisten tietokirj.	15830/42,21	53582/36,87	1408/44,90
Lasten tietokirj.	1390/3,71	4784/3,29	139/4,43

Liite 2. Kirjastonhoitajan teemahaastattelun runko.

YLEISTÄ

- Nimi, ammattinimike ja syntymävuosi
- Työhistoria kirjastoalalla
- Rooi Nummen kirjaston kokoelmatyössä

KOKOELMAPOLITIIKKA

- Onko Nummen kirjastolla/Turun kaupunginkirjastolla kirjallinen kokoelmapolitiikka?
- Miten kokoelman kehittämistä mietitään Nummen kirjaston henkilökunnan keskuudessa?
- Millainen on oma käsityksesi kokoelman tämän hetkisestä tilasta? Esim. mitä hankitaan liikaa/liian vähän, kokoelman painotukset, kokoelman vahvuudet?
- Miten kokoelmaa pitäisi kehittää?
- Miten Nummen kirjaston kokoelmat ovat muuttuneet viimeisten kymmenen vuoden aikana?

HANKINTOJEN TEKEMINEN

- Ketkä tekevät aineiston hankintapäätökset?
- Kuinka suuri on Nummen kirjaston vuotuinen aineistonhankintabudjetti?
- Miten päätös hankittavasta aineistosta tehdään: millä kriteereillä jokin teos valitaan kokoelmaan, mitä aineistoja ei hankita?
- Mitkä tekijät rajoittavat aineiston hankintaa? (Esim. tarjonta, hinnat jne.)
- Mikä on uusien formaattien (äänikirjat, pelit, Blu-ray-levyt) osuus aineiston hankinnasta?
- Kiinnitetäänkö joihinkin asiakasryhmiin erityistä huomiota aineiston valinnassa?
- Miten usein uutta aineistoa hankitaan?

POISTOJEN TEKEMINEN

- Ketkä päättävät poistettavista aineistoista?
- Millä perusteilla aineistoa poistetaan kokoelmasta?
- Kuinka usein poistoja tehdään?

KOKOELMAN JA ASIAKKAAN KOHTAAMINEN

- Miten hyvin tämän hetkinen kokoelma täyttää asiakkaiden tarpeet?
- Mitä aineistoluokkia ja aineistolajeja lainataan eniten/vähiten? (Näppituntuma riittää.)
- Mitkä asiakasryhmät käyttävät Nummen kirjaston kokoelmia?
- Voivatko asiakkaat tehdä aineistonhankintaehdotuksia suoraan Nummen kirjastolle?
- Miten hyvin asiakkaiden toiveet pystytään toteuttamaan aineiston hankinnassa?
- Miten asiakkaiden kokoelman käyttö on muuttunut viimeisten kymmenen vuoden aikana?

Liite 3. Nummen kirjaston asiakaskyselylomake.

1. Sukupuolesi: nainen mies

2. Ikäsi: 7–14 15–17 18–29 30–49 50–64 65–74 yli 75

3. Mitkä seuraavista sanoista kuvaavat mielestäsi parhaiten Nummen kirjaston nykyistä kokoelmaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

ajantasainen vanhentunut huonokuntoinen hyväkuntoinen viihdyttävä
 asiapitoinen monipuolinen yksipuolinen puutteellinen riittävä
 sekava laadukas mielenkiintoinen keskinkertainen tylsä

4. Mitä aineistolajeja haluaisit Nummen kirjastoon hankittavan nykyistä enemmän?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

aikuisten kaunokirjat aikuisten selkokirjat aikuisten musiikki nuotit
 aikuisten tietokirjat aikuisten äänikirjat aikuisten isotekstiset kirjat runot
 aikuisten sarjakuvat aikuisten elokuvat aikuisten ja nuorten pelit näytelmät
 nuorten kaunokirjat nuorten tietokirjat nuorten elokuvat manga
 aikakauslehdet vieraskieliset kirjat lasten kaunokirjat kartat
 lasten tietokirjat lasten äänikirjat lasten elokuvat sadut
 lasten sarjakuvat lasten lehdet lasten musiikki kuvakirjat
 lasten pelit Jokin muu:

5. Minkälaista aikuisten kaunokirjallisuutta haluaisit Nummen kirjastossa olevan enemmän?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

historialliset romaanit sotakirjat eräkirjat klassikot novellit
 kotimaiset romaanit romantiikka jännitys dekkarit scifi
 käännöskirjallisuus fantasia huumori kauhu pikalainat
 Jokin muu:

6. Mitä tietokirjallisuuden aihealuetta haluaisit Nummen kirjastossa olevan enemmän?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

☐ askartelu ja käsityö	☐ liikunta ja urheilu	☐ tietotekniikka	☐ taide	☐ luonto
☐ matematiikka, fysiikka ja kemia	☐ kasvatus ja opetus	☐ yhteiskunta	☐ kielet	☐ talous
☐ terveys ja hyvinvointi	☐ metsä- ja maatalous	☐ lemmikit	☐ musiikki	
☐ kirjallisuudentutkimus	☐ maantiede ja matkailu	☐ psykologia	☐ filosofia	
☐ kotitalous ja ruoanlaitto	☐ yleisteokset	☐ elämäkerrat	☐ uskonnot	
☐ historia ja kansatiede	☐ mielenterveys	☐ tekniikka	☐ rajatieto	
☐ Jokin muu:				

7. Kuinka hyvin löydät Nummen kirjastosta aineistoa seuraaviin tarkoituksiin?

Laita rastit sopiviin ruutuihin.

	en lainkaan	huonosti	tydyttävästi	melko hyvin	erittäin hyvin
työnteko					
opiskelu					
harrastukset					
ajanviete					
viihde					
yleissivistys					
arjen tietotarpeet					

8. Kirjoita tähän toiveesi siitä, millaista aineistoa haluat Nummen kirjaston hankkivan kokoelmiinsa. Voit kommentoida myös kirjaston nykyistä kokoelmaa tai jättää muuta palautetta. Kirjoita ylös yhteystietosi, jos haluat osallistua kirja-arvontaan.

Liite 4. Nummen kirjaston asiakaskyselyn tulokset.

Nummen kirjaston asiakaskysely 3.3–28.3.2014.

1. Sukupuolesi. Vastaajien määrä: 53.

Sukupuoli	Määrä	% vastaajista
nainen	39	73,58
mies	14	26,42

2. Ikäsi. Vastaajien määrä: 54.

Ikä	Määrä	% vastaajista
7–14	16	29,63
15–17	—	—
18–29	7	12,96
30–49	17	31,48
50–64	6	11,11
65–74	5	9,26
yli 75	3	5,56

3. Mitkä seuraavista sanoista kuvaavat mielestäsi parhaiten Nummen kirjaston nykyistä kokoelmaa? *Voit valita useamman vaihtoehdon.*

Vastaajien määrä: 53.

	Määrä	% vastaajista
ajantasainen	15	28,30
vanhentunut	6	11,32
huonokuntoinen	1	1,89
hyväkuntoinen	17	32,08
viihdyttävä	11	20,75
asiapitoinen	8	15,09
monipuolinen	26	49,06
yksipuolinen	4	7,55
puutteellinen	7	13,21
riittävä	20	37,74
sekava	8	15,09
laadukas	12	22,64
mielenkiintoinen	21	39,62
keskinkertainen	13	24,53
tylsä	—	—

4. Mitä aineistolajeja haluaisit Nummen kirjastoon hankittavan nykyistä enemmän? Voit valita useamman vaihtoehdon. Vastaajien määrä: 52.

Aineistolaji	Määrä	% vastaajista	Aineistolaji	Määrä	% vastaajista
aikuisten kaunokirjat	19	36,54	nuorten elokuvat	10	19,23
aikuisten selkokirjat	—	—	manga	5	9,62
aikuisten musiikki	4	7,69	aikakauslehdet	8	15,38
nuotit	4	7,69	vieraskieliset kirjat	9	17,31
aikuisten tietokirjat	18	34,62	lasten kaunokirjat	2	3,85
aikuisten äänikirjat	4	7,69	kartat	2	3,85
aikuisten isotekstiset kirj.	1	1,92	lasten tietokirjat	3	5,77
runot	5	9,62	lasten äänikirjat	4	7,69
aikuisten sarjakuvat	5	9,62	lasten elokuvat	10	19,23
aikuisten elokuvat	5	9,62	sadut	4	7,69
aikuisten ja nuorten pelit	1	1,92	lasten sarjakuvat	5	9,62
näytelmät	5	9,62	lasten lehdet	4	7,69
nuorten kaunokirjat	6	11,54	lasten musiikki	3	5,77
nuorten tietokirjat	5	9,62	kuvakirjat	2	3,85
lasten pelit	4	7,69	jokin muu	7	13,46

Jokin muu:

- englannin- ja ruotsinkieliset romaanit
- japanilaisten naiskirjailijoiden teoksia esim. Yosano Akikon runoja
- tilanne hyvä
- erotiikka

5. Minkälaista aikuisten kaunokirjallisuutta haluaisit Nummen kirjastossa olevan enemmän? *Voit valita useamman vaihtoehdon.* Vastaajien määrä: 46.

Aihealue	Määrä	% vastaajista	Aihealue	Määrä	% vastaajista
historialliset romaanit	12	26,09	dekkarit	10	21,74
sotakirjat	4	8,70	scifi	8	17,39
eräkirjat	2	4,35	käännös-kirjallisuus	19	41,3
klassikot	12	26,09	fantasia	9	19,57
novellit	4	8,70	huumori	8	17,39
kotimaiset romaanit	13	28,26	kauhu	6	13,04
romantiikka	13	28,26	pikalainat	8	17,39
jännitys	8	17,39	jokin muu	7	15,22

Jokin muu:

- tilanne hyvä
- englanninkielinen kirjallisuus

6. Mitä tietokirjallisuuden aihealuetta haluaisit Nummen kirjastossa olevan enemmän? *Voit valita useamman vaihtoehdon.* Vastaajien määrä: 49.

Aihealue	Määrä	% vastaajista	Aihealue	Määrä	% vastaajista
askartelu ja käsityöt	13	26,53	liikunta ja urheilu	6	12,24
tietotekniikka	7	14,29	taide	8	16,33
luonto	7	14,26	yhteiskunta	5	10,20
kielet	12	24,49	talous	3	6,12
lemmikit	8	16,33	musiikki	9	18,37
matematiikka, fysiikka, kemia	4	8,16	kasvatus ja opetus	3	6,12
kirjallisuuden tutkimus	6	12,24	yleisteokset	4	8,16
maantiede ja matkailu	8	16,33	kotitalous ja ruoanlaitto	12	24,49
psykologia	8	16,33	filosofia	8	16,33
elämäkerrat	13	26,53	uskonnot	4	8,16
terveys ja hyvinvointi	18	36,73	metsä- ja maatalous	3	6,12
tekniikka	4	8,16	rajatieto	3	6,12
historia ja kansatiede	7	14,29	mielenterveys	9	18,37
jokin muu	5	10,20			

Jokin muu:

- japanin kirjallisuudentutkimus, japanilaisten naisten omaelämäkertoja
- valituissakin tilanne on hyvä
- nauru

7. Kuinka hyvin löydät Nummen kirjastosta aineistoa seuraaviin tarkoituksiin?

Laita rastit sopiviin ruutuihin. Vastaajien määrä: 52.

	en lainkaan	huonosti	tydyttävästi	melko hyvin	erittäin hyvin	Yhteensä	Keskiarvo
työnteko	3	1	16	9	7	36	3,44
opiskelu	3	3	13	10	10	39	3,54
harrastukset	0	3	12	18	9	42	3,79
ajanviete	0	2	7	20	17	46	4,13
viihde	1	2	7	21	14	45	4
yleissivistys	2	1	8	16	15	42	3,98
arjen tietotarpeet	3	1	10	19	11	44	3,77
Yhteensä	12	13	73	113	83	294	3,81

8. Kirjoita tähän toiveesi siitä, millaista aineistoa haluat Nummen kirjaston hankkivan kokoelmiinsa. Voit kommentoida myös kirjaston nykyistä kokoelmaa tai jättää muuta palautetta. Vastaajien määrä: 26.

- Suomalaista uutta kirjallisuutta. Kirjailijavierailuja.
- Sopivan kokoinen, valikoimaan kiinnitetty huomiota. Ystävälliset virkailijat. Voisi olla auki talviaikaan myös lauantaisin, kuten oli aiemmin.
- Kuten sanottu, muun kuin suomenkielinen kirjallisuus olisi kivaa.
- Enemmän nuorten elokuvia.
- Haluaisin lisää nuortenkirjoja: enemmän monipuolisuutta ja uutuuksia.
- Aukioloajat muuten hyvät, mutta lauantaisin voisi olla myös auki. Avulias henkilökunta, kiitos!
- Sarjakuvat heti niiden ilmestyessä.
- Enemmän fantasiaa ja huumori, vaikka sitä on jo paljon. Myös nuorten elokuvia ja pelejä.
- Suhteellisen pieneksi kirjastoksi, kokoelma on erinomainen.
- Autoliiton kirjoja, tietokoneen käyttöön liittyviä kirjoja, matkustukseen liittyviä kirjoja, moottoripyöriin liittyviä kirjoja + lehtiä
- Todella kiva kirjasto! Käytän paljon varauspalvelua ja noutopaikkana Nummen kirjastoa, joten en kauheasti kiinnitä huomiota aineiston saataavuuteen. Lapset löytävät aina paljon lainattavaa.
- Jaana 4 v: hevoskirjoja (+ seeprakirjoja)
- Uutuuksia, suosittuja populaarikirjoja, kulttikirjoja, laajempaa aineistoa tietyltä kirjailijalta (nyt saattaa olla vain muutama kirja)
- Mindfullnes-kirjoja
- Vitsikirjoja, kauhukirjoja
- Lisää Doctor Who kirjoja niin niitä useampi voisi lainata.
- Suurempi Aku Ankka valikoima, Don Rosan ja Carl Barksin tekemiä.
- kauhukirjoja
- Jotain syötävää joka maksaa
- Jatkaa samaan malliin jos pystytte vaan :)
- Viivi ja Wagner sarjakuvakirjoja! On mukavaa asioida tässä kirjastossa.

- Haluan lapsilleni lisää lasten cdeitä kiltti lapset muuten itkevät :(
- Uutuus- ja ajankohtaista -hyllyt ovat tosi hyviä, niistä löytää aina jotain lukemista. Aineiston määrä sivukirjastolle mielestäni hyvä. Olisi hauskaa, jos kirjasto olisi auki myös lauantaina.
- Elokuvia
- psykologista kotimaista ammattilaisten tekemää kirjallisuutta esim. Joustava Mieli -tyylistä
- "Uudistuksen" jälkeen on kirjojen löytäminen mennyt huonommaksi. Kirjaston tietokoneelta teosten haku on vaikeaa, ei kovin selvää ohjelmaa, tai tulokset ovat muuta kuin haluaisit